

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt - ISSN 0166-6444

Jaargang 88 - no. 4 - april 1986

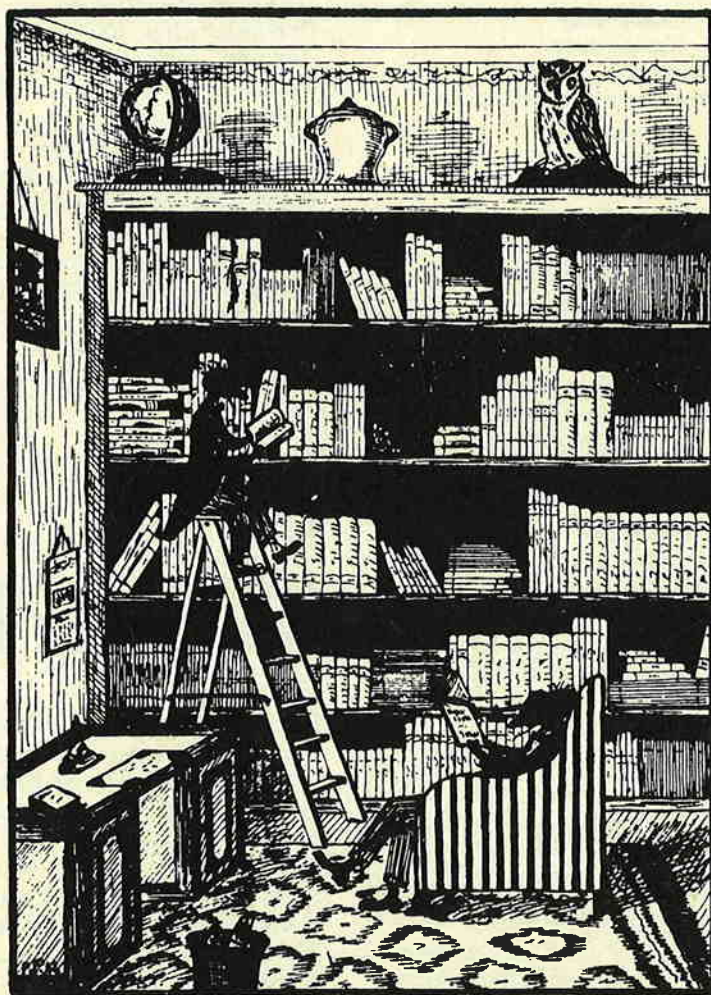
TOEN WINTER 1936-1937

Boeken kan men **gratis** ter lezing krijgen; catalogus à 35 ct. te verkrijgen bij den bibliothecaris dhr. L.J. van Rhijn postrekening 38891 Wageningen. Iedere afdeling moest feitelijk zo'n catalogus in haar bezit hebben, opdat de leden er inzage van kunnen nemen.

Doet als zij!!

NU VOOR- JAAR 1985

Boeken kan men **gratis** ter lezing krijgen; catalogus à 375 ct. te verkrijgen bij de secretaris mevr. J.M.A. Pos giro-nummer 846801 t.n.v. VBBN, Wageningen. Iedere vereniging moest feitelijk zo'n catalogus in haar bezit hebben, opdat de leden er inzage van kunnen nemen.

Doet als zij!!

Officieel orgaan van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland

bijenteelt

INHOUD

MAANDSCHRIFT VOOR DE BIJENTEELT
ISSN 0166-6444

Officieel orgaan van de V.B.B.N.
VERENIGING TOT BEVORDERING DER
BIJENTEELT IN NEDERLAND

Opgericht 1897

Redactie

Ir. J. Wesdorp
(hoofdredacteur, 05716-231)
mevr. J.M.A. Pos
Otto de Kat

Vaste medewerkers

Arjen Neve
Jan van de Veluwe
Ko Zoet

Ledenblad

Oplage 8200
Verschijnt 11x per jaar,
in juli en augustus gecombineerd

Proefnummers

f 2,50 incl. porto

Advertentie-tarieven

op aanvraag

REDACTIE, SECRETARIAAT en **LEDENADMINISTRATIE**

VBBN, Grintweg 273,
6704 AP Wageningen

Telefoon

VBBN (secretariaat/redactie) 08370-22422
Bijenhuis (handel/winkel) 08370-22733

Openingstijden

Secretariaat di. - vr. 9.00-16.00 uur
Winkel di. - vr. 9.00-18.00, za. 9.00-13.00 uur

Postgiro

VBBN (vereniging) 84.68.01
Bijenhuis (Winkel) 82.32.76

Bankrelatie

ABN, Wageningen, Postgiro 82.41.84
Rek.no. VBBN (Vereniging) 53.90.42.897
Rek.no. Bijenhuis (Handel) 53.90.42.900

Registratie K.v.K.

VBBN: Verenigingsreg.no. V119736
Bijenhuis: Handelsreg.no. 11433

Druk

Drukkerij Modern B.V. Bennekom

Alle in het Maandschrift gepubliceerde meningen en inzichten blijven voor rekening van de auteurs.

Overname van artikelen en illustraties is toegestaan na overleg met de Redactie en dan met bronvermelding.

Kopij voor de 5e van de maand, voorafgaande aan de maand van plaatsing, aan het BIJENHUIS, ook opgaven en betaling van advertenties en Speurbijtjes.

jaargang 88 - nummer 4 - april 1986

Tekstverwerker, J. Wesdorp	107
De geschiedenis van de bijenbibliotheek, drs. J. Beetsma	109
Gebruik van de bijenbibliotheek, J. Wesdorp	110
Wist u dat,	111
De moderne bijenmarkt, O. de Kat	112
De bij en de journalist, H. v.d. Veer	115
Het plaatsen van volken op het fruit,	115
Verslag congres Nagoya, drs. A. de Ruijter	116
Opvolger van de heer van 't Land, J. Wesdorp	119
Bijenplant in beeld, Vogelkers, A. Neve	120
De koninginne-aflegger, J.J. Speelziek	121
Kort verslag H.B. verg.; 8-2'86,	122
Sprokkelwaar, zoeken v. koningin, O. de Kat	123
Over onze drachtplanten,	124
Boekbespreking: 300 tips over het houden van bijen, J.J.S.	124
Mo-Bee Hive over volgende drempel, J. Wesdorp	125
Van imker tot imker, K. Zoet	126
Kaststandaard, Stand-B, J. Wesdorp	128
Bijenselectie: het verspreiden van teelt-materiaal, H. Dijkema	131
Landbevruchtungsstations 1986,	131
Bestellen Carnica koninginnen,	132
Omlarfdagen 1986,	132
Tips consuleringschap april '86,	132
Imkers agenda,	135

bij de VOORPLAAT

De voorplaat was een zo grote vondst van de heer Beetsma dat we die met veel plezier op de voorkant van het april-nummer plaatsten. Hierdoor wordt dit nummer tegelijk van een etiket voorzien. Dat etiket wijst naar de artikelen over de geschiedenis van de bijenbibliotheek op pagina 110 en het daarop volgende artikel over het gebruik daarvan.

Mocht u gebruik willen maken van het aanbod om voor 375 cts over de catalogus te beschikken, denk er dan aan dat de porto-kosten f 2,30 bedragen en dat het voordeliger kan zijn om het boekwerkje direct bij een bezoek aan Bijenhuis of bibliotheek mee te nemen. Al met al lijkt voorjaar 1986 rijk aan beloftes voor de toekomst van de bijenteelt; een toekomst waarbij de bibliotheek ongetwijfeld een belangrijke rol zal spelen.

Het was een wat bijzondere dag, die vrijdag de 28e februari, de laatste dag van de winter, want voor velen begint het voorjaar op 1 maart.

Wat was er aan de hand?

Reeds lang vóór het aanvaarden van het redakteurschap, nu een dik jaar geleden, was het de eindredakteur bekend dat het tovermiddel voor het voeren van redactionele activiteiten luistert naar de naam „tekstverwerker”.

Ik zal u niet vermoeien met het vallen en opstaan dat er lag tussen toen en het moment dat u dit leest. Tenslotte dient het Groentje ertoe u in opgewekte zin tegemoet te treden. Laat het dus voldoende zijn dat soms de dingen niet alle even vlot verlopen als we dat zouden hopen en altijd wensen. En ons verheugen in de mogelijkheden die van nu af voor ons liggen.

En nu is het dan zover. Die redactie beschikt nu over een perfect functionerend stuk apparatuur. Hiermede hopen we in de toekomst, anders dan in het verleden, direct de zetmachine van de drukker aan het werk te kunnen zetten. Vroeger was het zo dat alle getypte kopij, bij de drukker overgetypt werd in een machine die verdacht veel op een tekstverwerker lijkt.

In de toekomst hopen we via de door de VBBN aangekochte tekstmachine de reeds van zetinstructies voorzien magnetische schijven bij de drukker aan te leveren. En daaruit moeten aanzienlijke financiële voordelen voor de vereniging voortvloeien.

Het schrijven van dit inleidinkje is daarom bijzonder omdat de algemeen voorzitter en Jan van de Veluwe, die het hele proces van dichtbij meebeleefden, over mijn schouder meekijken naar het scherm waarop de drukletters in eerste instantie terecht komen en naar wat de elektronica daar thans niet allemaal mee kan doen.

Aan de voorzitter heb ik gevraagd om met de bekende druk op de knop, deze mijlpaal in ons streven naar een betere bijenhouderij te markeren. Als hij het goed doet, en wie twijfelt daar aan, dan gaat na enige seconden automatisch de regeldrukker aan de gang die het schermbeeld op papier vastlegt. En dan is deze boodschap op weg naar u VBBN-lid, want u en de bijen, of de bijen en u, vormen de enige rede waarvoor alle inspanningen worden verricht.

Dat te begrijpen, u mee te laten leven en naar waarde in te laten schatten is het doel van dit „van de redactie”.

Meer dan symboliek: fruitbloesem en bijenkasten.

De geschiedenis van Vijftig jaar samenwerking

De samenwerking tussen de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland en de Landbouwhogeschool te Wageningen betreffende de Bijenbibliotheek bestaat 50 jaar. In oktober 1935 werd de bibliotheek van de VBBN als een aparte collectie opgenomen in de Bibliotheek van de LH.

Uit een verslag van de toenmalige bibliothecaris van de VBBN, de heer L.J. van Rhijn, (Maandschrift voor Bijenteelt, 1935) blijkt, dat de vereniging in 1898 is begonnen met het samenstellen van een collectie bijenboeken. Nadat de Kapitein-paardenarts van Rhijn, later Majoor-paardenarts titulair, wegens slechthorendheid op 56-jarige leeftijd gepensioneerd werd, nam hij in 1915 de verzorging van deze collectie op zich.

In 1935 was deze verzameling al uitgegroeid tot een bibliotheek van 700 boeken (35 m) en losse nummers van 26 tijdschriften. De zolder van het Bijenhuis was volgens de heer van Rhijn niet een geschikte plaats om boeken op te slaan; de temperatuur en de luchtvochtigheid veranderden daar met de jaargetijden. Op 27 februari 1935 stelde het Hoofdbestuur van de VBBN voor om de bibliotheek onder bepaalde voorwaarden te huisvesten in de Landbouwhogeschool. Dit voorstel werd door de Algemene Vergadering op 1 mei 1935 zonder hoofdelijke stemming overgenomen, met als enige opmerking: „terwijl bij eventuele ontbinding van de Vereniging deze boekerij aan het Rijk vervalt”.

In oktober van hetzelfde jaar was de bibliotheek reeds overgebracht naar het nieuwe gebouw waarin de bibliotheek van de LH gevestigd was. De boeken en tijdschriften stonden vanaf dat moment „brandvrij, stofvrij en in een lokaal met centrale verwarming” opgeslagen. De samenwerking tussen de VBBN en de LH betreffende de bijenbibliotheek was een feit geworden. De overplaatsing was in minder dan een jaar geregeld.

Eerste jaarverslag

De bibliothecaris schreef in het jaarverslag: „Het jaar 1935 is een mijlpaal in de geschiedenis van de bibliotheek omdat door de overbrenging der boeken naar de LH deze ook ter beschikking komen van alle imkers en alle belangstellenden in de Bijenteelt van geheel Nederland Een voordeel is ook de franco toezending van boeken; dit deed het aantal verzendingen merkbaar toenemen en klom tot 333. . . . De uitgaven voor de bibliotheek zijn dit jaar hoog geweest; er was op 1 januari reeds een nadelig saldo van f 35,72½, nu kwam daarbij een groot bedrag voor onderhoud

der boeken . . . het was noodzakelijk vele boeken opnieuw te laten inbinden.

Ik ondervond daarbij van het HB alle medewerking zodat de bibliotheek een goede indruk maakt. „De vergoeding aan de bibliothecaris bedroeg f 150,—; de onkosten van de bibliotheek waren f 160,—.

In het jaarverslag over 1937 schrijft de bibliothecaris: „Het herhaalde uitleenen van een bepaald werk, sommige boeken zijn bijna altijd uit, maakt, dat deze daar sporen van gaan dragen, wat het onderhoud kostbaarder maakt. Op mijn verzoek is de toelage (van het HB) voor de bibliotheek tot f 200,— verhoogd en f 10,— is beschikbaar voor correspondentie”. „In dit jaar werden 485 uitleeningen verzorgd”.

De uitleenvoorwaarden werden veranderd: alleen voor pakketten onder de 2 kg bleef gelden, dat ze franco verstuurd werden. Verder moest de lener een bewijs van ontvangst getekend en per ommegaande terugzenden, samen met de eventueel door de bibliotheek gemaakte frankeringskosten. De aankondiging was ondertekend door de heer van Rhijn en de bibliothecaris van de LH dr. H.N. Kooiman.

Eerste catalogus

De eerste catalogus werd in 1938 door de heer van Rhijn samengesteld. Tot 1940 werden door bibliothecaris van Rhijn mededelingen in het Maandschrift geplaatst; hij was toen 81 jaar!

In 1946 verscheen de tweede catalogus, nu van de hand van de bibliothecaris van de Centrale bibliotheek dr. H.N. Kooiman. In de „Wenken betreffende aanvragen en gebruik van boeken uit de bibliotheek der vereeniging” noemde hij „Bij het aanvragen van boeken verdient het aanbeveling een wenschlijst te zenden. Deze dient te bevatten naam en adres van den aanvrager, schrijver, titel en plaatsnummer van elk boek. Deze lijst wordt door ons, na afstreping van het gezondene, met de boeken geretourneerd en kan bij een volgende aanvraag opnieuw gebruikt worden. Den lezers wordt dringend verzocht zich stipt te houden aan de voorschriften van het reglement. Houd de boeken schoon”.

De bijenbibliotheek omvatte toen 950 boeken en 85 tijdschriften en andere periodieken. Tot 1961 verschenen er 3 supplementen op de catalogus.

Vanaf 1946 was de vereniging niet meer direct betrokken bij het beheer van de collectie; de verzorging van het bezit van de vereniging werd volledig overgelaten aan de LH. De bibliothecaris bracht jaarlijks verslag uit aan de vereniging.

de bijenbibliotheek tussen VBBN en LH

Niet meer werkbaar

Deze constructie bleek niet te werken. Vooral omdat er geen duidelijke afspraken tussen de VBBN en de LH gemaakt werden betreffen het dragen van de kosten van verzorging en aanvulling van de collectie, bleef na 1961 het bindwerk achterwege en werd de boekencollectie niet aangevuld. De toestand waarin de bijenbibliotheek verkeerde verslechterde zienderogen.

In 1961 werd aan de LH, onder leiding van Prof.dr. de Wilde, door drs. J. Beetsma begonnen met het bijenonderzoek. Ten behoeve van het onderzoek, het onderwijs aan de studenten en de voorlichting van de imkers was het nodig om over een goed geoutilleerde bibliotheek te kunnen beschikken. Het was niet zinvol om naast de bestaande bijenbibliotheek in de Bibliotheek van het Planteziektenkundig Centrum opnieuw met een collectie te beginnen. In die periode werden in hoofdzaak boeken aangeschaft die nodig waren voor het onderzoek. Omdat de tijdschriftenportefeuille niet meer rouleerde, konden de pas uitgekomen nummers alleen nog op de Centrale Bibliotheek worden geraadpleegd.

Nader beraad

Tijdens gesprekken tussen Prof.dr. J. de Wilde, drs. J. Beetsma en enkele HB-leden van de VBBN werd in 1976 het plan opgevat om deze situatie te gaan verbeteren. Het voorstel om de Bijenbibliotheek over te plaatsen naar de Bibliotheek van het Planteziektenkundig Centrum werd in de periode 1976-1982 herhaalde malen besproken.

Aan deze besprekingen werd deelgenomen door: de VBBN-voorzitters: de heren Mr. L.R.J. Ridder van Rapard en J.J. Speelziek, de HB-leden: de heren redacteurs (H.G. Maagendans, Chr. Maillie), drs. P.C. Muntjewerf, C. Pater Jzn en T.A. Visch. De LH-deelnemers waren Prof.dr. J. de Wilde en drs. J. Beetsma (Bijenonderzoek), de heren ing. G.J. de Bruijn en W. van der Vet (Bibliotheek Planteziektenkundig Centrum), drs. G.G. van Wijk en drs. H.M. Lucas (Centrale Bibliotheek). De besprekingen liepen steeds weer vast op de volgende punten: 1. het eigendomsrecht op de bijenbibliotheek (waarde geschat op f 8000,—), 2. de zeer hoge kosten van het achterstallig bindwerk en van het catalogiseren van de boeken (geschat op f 15.000,—) en het ruimte gebrek in de Bibliotheek van het Planteziektenkundig Centrum.

Opgaande lijn

Nadat in 1980 de benodigde ruimte vrijkwam en het standpunt van de VBBN betreffende het eigendomsrecht veranderd was, konden de besprekingen hervat worden.

Op 28 mei 1982 werd een overeenkomst tussen het College van Bestuur van de LH en het HB van de VBBN getekend.

De selectie en overplaatsing van 1250 boeken (opgave drs. G.G. van Wijk, 1981) kon beginnen. Samen met de toenmalige bibliothecaris van het Planteziektenkundig Centrum, ir. W. van der Vet en het mede-lid van de Bibliotheekcommissie, de heer T.A. Visch, werd het werk uitgevoerd. Alle boeken, die niet de bijenteelt of de bijenkunde betroffen en de dubbele exemplaren van bijvoorbeeld oude cursusboeken, werden overgebracht naar het Bijenhuis.

Uit de verschillende taalgebieden werden de belangrijkste tijdschriften aangehouden; typische verenigingstijdschriften werden eveneens naar het Bijenhuis overgebracht. Oude boeken vonden een plaats in de afdeling speciale collecties van de LH.

Voor het inpassen van de boeken en tijdschriften in de geautomatiseerde catalogus van het Landbouwkundig bibliotheeknetwerk van de LH en instellingen van landbouwkundig onderzoek werd zeer veel werk verzet door de huidige bibliothecaresse mevr. ir. J.H.D. Brouwer en de bibliotheek-assistenten mevr. I. Otter-Beenen, mevr. M. Roseboom-de Vries en de heer J. Soolsma.

Nieuwe catalogus

In april 1984 kon in het Maandblad aangekondigd worden, dat de uitlening opnieuw gestart was.

In november 1985 werd door de LH een computeruitdraai van de boeken geleverd; de catalogus van de bijenbibliotheek zal begin 1986 door de vereniging worden uitgegeven. Via de in de Bibliotheek van het Planteziektenkundig Centrum aanwezige microfiches en de Apicultural Abstracts kunt U de weg vinden naar de literatuur betreffende bepaalde onderwerpen.

Als gevolg van bezuinigingen door de vereniging werd o.a. de bibliotheekcommissie opgeheven. De betrokkenheid van de vereniging met de bijenbibliotheek is daardoor teruggebracht tot een jaarlijkse bijdrage voor het aanschaffen van nieuwe boeken en het aanstellen van de heer J.J. Speelziek als coördinator tussen de VBBN en de Bibliotheek van het Planteziektenkundig Centrum.

Gezien de zwarte periode (1961-1982) in de geschiedenis van de bijenbibliotheek, is het naar mijn mening noodzakelijk, dat meer leden van de vereniging actief betrokken blijven bij deze bibliotheek. Deze betrokkenheid zal stimulerend werken op het instandhouden en uitbreiden van deze voor Nederland unieke collectie.

DE NIEUWE BIJENBIBLIOTHEEK: GEBRUIK.

Tijdschriften en boeken liggen niet alleen in de boekhandel vlak bij elkaar, ze worden ook op dezelfde drukpersen gedrukt en verder liggen ze ook in de denkwereld vlak naast elkaar. In de menselijke geest komen ze uit een gelijksoortige bron: iemand heeft iets mee te delen en iemand anders denkt dat hij wel wat met die mededeling kan doen.

Met het bovenstaande wil ik maar zeggen dat een redactie en een bibliotheek meer dan een beetje met elkaar van doen hebben. Groot was onze belangstelling dan ook toen we van de heer Beetsma, die bij de meeste imkers wel geen introductie nodig zal hebben, te horen kregen dat eerstdaags de catalogus van de bijenbibliotheek uit zou komen. Eindelijk is het dan zover dat we, via een gedrukte opgave, de beschikking over dat, wat in onze Bibliotheek aanwezig is, onder ogen kunnen krijgen. Hoe die catalogus eruit ziet kunt u uit bijgaand plaatje afleiden en laten we allereerst vaststellen dat, wilt u weten wat er te koop is, u er wel aan zou doen de benodigde f 3,75 daarvoor vast weg te leggen.

Daarvoor krijgt u een boekwerkje in handen dat ongeveer 800 titels vermeldt, die allen, als altijd bij dit soort bibliotheken, gratis naar u worden toegezonden.

Maar, let op, de terugzendkosten zijn voor uw rekening en die zijn niet gering als het om een wat omvangrijk boekwerk gaat. Ik zal ze aan het slot van dit artikelje voor u op een rij zetten.

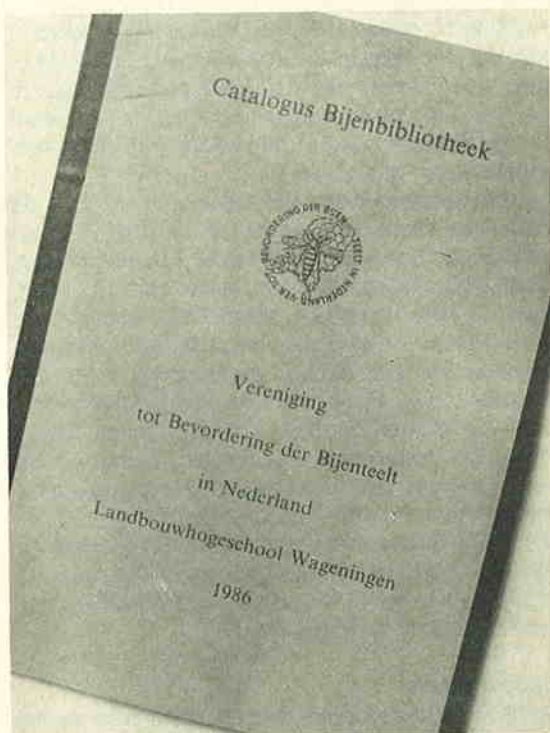
Eerst wil ik de vraag beantwoorden of er dan zoveel te juichen valt bij deze nieuwe levensfase van onze Bibliotheek. Het antwoord is een volmondig ja. Maar enig overleg bij het juichen zou kunnen helpen om verstandig gebruik te maken van de nu opnieuw ontsloten schat aan kennis.

Ik kan me voorstellen dat de catalogus wat bevreemdend werkt als je er voor het eerst mee kennis maakt. Ten eerste zult u maar weinig nederlandse titels tegenkomen. De meeste boeken zijn dus in Frans, Duits of Engels en moet je in zo'n taal wat thuis zijn om het te begrijpen. Aan de andere kant kun je een vreemde taal eigenlijk niet beter leren dan via een bekend terrein, in dit geval de bijenhouderij, omdat je dan tenminste houvast hebt aan het onderwerp dat behandeld wordt. Een beetje moed kan dus geen kwaad.

Zo af en toe kom je in de catalogus samenvattingen van onderwerpen tegen. Zo zie ik op p. 33 van de catalogus een samenvatting van een 11 bladzijden tellende overdruk over residuen van mijtbestrijdingsmiddelen in honing. Dit alles van de hand van J.D. Kerkvliet c.s. en mocht u zoiets aan de bibliotheek op willen vragen dan kun je er bijna zeker van zijn dat het in gefotocopieerde toestand aan u wordt opgestuurd, waarbij dan de (geringe) kosten in rekening worden gebracht.

Het mooiste is wel als u een stuk drempelvrees zou weten te overwinnen en eens ging kijken naar wat de bijenboeken voor u zouden kunnen betekenen. We zijn in onze informatiemaatschappij nu zover gevorderd dat alles zoals in een supermarkt op planken wordt aangeboden, zodat je als het ware tevoren kunt nagaan wat dit of dat voor je kan betekenen. Trekt u daar eens een middagje voor uit, maak dan een lijstje op met titels die u op de duur zou kunnen behappen. U zult bovendien achter een uitleenbalie vast wel iemand vinden die u behulpzaam zal willen zijn, maar in de eerste plaats moet u natuurlijk trachten uzelf te helpen. U zult ook spoedig genoeg wennen aan alle afkortende letters en de cijfers die bij iedere boektitel vermeld zijn. Eigenlijk is slechts het uit cijfers en punten samengestelde getal rechts onder iedere titel voor een identificatie van belang. Dus als u dat vermeldt zit u al gebakken.

Met de bereikte samenwerking tussen wetenschappelijk landbouw onderwijs en de VBBN kunnen we, om kort te gaan echt wel blij zijn. Als er in gezamenlijkheid verder aan wordt getimmerd en een boekgerichter denken ook ik de subverenigingen in het land zou kunnen doordringen, dan kun je veilig stellen dat we de bijenteelt goed aan het bevorderen zijn. En dat is, als altijd, onze bedoeling.

Voor f 3,75 krijgt u de beschikking over 800 titels die de bijenbibliotheek ontsluiten.

Ten laatste nog dit: een boek als het Werkboek Bijenhouden van Speelziek (J.J.I.) zal als u het terugstuurt als postpakket op f 6,50 komen. Een pil als bijvoorbeeld „The Hive and the Honeybee” van Dadant komt u op f 7,75 te staan, maar samen zouden ze dat laatste ook kosten.

Een beetje passen en meten misstaat hier niet, evenals uw aandacht voor een uitstekende verpakking voor de reizende boeken. Ik zou zeggen: , zoals u uw reizende bijen verzorgt zo dient u ons gezamenlijk boekenbezit te verzorgen, m.a.w. aan lekkende verpakkingen hebben zowel imkers als bibliothecarissen een grondige hekel.

J. Wesdorp

Wist u dat...

... dat deze rubriek met ditjes en belangrijke datjes enorm populair dreigt te gaan worden? Zodanig zelfs dat terwille van het goede evenwicht we ons ook hier beperkingen op moeten leggen om de zaak in de hand te kunnen houden? Hieruit blijkt maar weer de enorme behoefte die er binnen een bijenkast, of vergeving, ik bedoel natuurlijk binnen de bijenvereniging bestaat aan communicatie.

... bijvoorbeeld ook imkers uit Haarlem bezig zijn met het uitwisselen met buitenlandse imkers. Men verwacht in Noordholland's hoofdstad dat eind april of begin mei een vijftigtal Oostenrijkse imkers kennis komen maken met de nederlandse imker-methodiek. Of zouden ze in Haarlem straks allemaal overtuigd raken van de voordelen van Carnica's? In ieder geval nog volop gelegenheid iets van het bollenland te genieten.

... onze eigen bijenteeltconsulent verlof ontving voor het uitvoeren van een studiereis zo ongeveer rondom de tijd dat u dit Groentje ontvangt. Dr. van Heemert maakt een reis naar het nog steeds in problemen verkerende (communistische) Vietnam, een land ook waar van oudsher Varroa voorkomt.

... de redactie zich nu al bereid verklaart wat van de schaarse ruimte in dit blad in te ruimen voor zijn ongetwijfeld interessante reisverhaal?

... u wist natuurlijk wel dat veel imkers op de een of andere manier ontdekken hoe ze dingen anders, beter kunnen doen. De heer T. Wolting uit Hoogeveen vroeg of wij wisten dat hij een bijenlift gefabriceerd had uit oude tentstokken, waarvan hierbij een plaatje.

"Wil men in de onderbak kijken dan doet men de koordjes aan de schroeven van de tweede bak en zo stoort men de bijen het minst" zegt hij. De schroeven zijn zover door de buitenwand van de simplexkasten doorgedraaid dat ze de binnenbak klem zetten. Zo en dat weet u nu ook weer.

En wilt u nog weten wat die witte buis op de achtergrond is van de foto? Wel dat is een witgeschil-derde dikke plastic buis met 15 gaten van zo'n 8 cm doorsnee waarin klimaatbeiden oftewel „doorbloei-ers". Door de bijen bestoven en goed van water voorzien leverden ze een rijke oogst, maar dat hoef ik niet te zeggen want dat zie je op de volgende foto wel.

... misschien nog net op tijd zou u misschien willen weten dat er tussen 12-14 mei in Toulouse, Frankrijk aan het „Institut de l'Abeille", Museum d'Histoire Naturelle 35 allées Jules Guesde (Toulouse) een demonstratie met expositie gegeven zal worden met materiaal rond de kunstmatige inseminatie. Het betreft een Apimondiasymposium met als voertaal Frans (merendeels denk ik) en ook Engels. Het Bijenhuis voorziet u desgewenst van verdere inlichtingen.

Als u nog nooit een bijenmarkt hebt bezocht, moet u dat toch eens gaan doen. Overal in het land worden ze gehouden, er is er vast ook wel een bij u in de buurt. Zo werden er vorig jaar in de Imkersagenda van het Groentje maar liefst 25 bijenmarkten aangekondigd.

Die agenda was trouwens nog niet eens volledig: de door de Zuidelijke Bonden georganiseerde markten (en andere evenementen op bijenteeltgebied) worden niet altijd doorgegeven aan het Bijenhuis.* Ook in België – en bij mijn weten alleen in het Vlaamse deel – worden bijenmarkten gehouden, zoals o.a. in Baal, Houthalen-Helchteren, Mechelen, Aarschot, Tessenderlo.

Bijenmarkten zijn iets unieks voor de Lage Landen, ik geloof niet dat ze nog ergens anders ter wereld voorkomen.

De bekendste en misschien wel de oudst nog bestaande is die van Veenendaal. Daar is al veel over in het Groentje geschreven; Jan van de Veluwe wijdde er een interessant hoofdstuk aan in zijn boekje „Korfimker, eens een beroep. . . , thans een hobby” (Wageningen 1982). De handel in bijenvolken was in vroeger jaren veel groter dan tegenwoordig. Zo werden op 3 juli 1850 in Veenendaal 2070 volken aangevoerd, de laatste werden 15 juli verkocht. De markt duurde dus 13 dagen. De gemiddelde prijs per volk was drie gulden. De aanvoer op de markt was (en is?) steeds afhankelijk van het weer in mei en juni; was dit gunstig, dan was de aanvoer groot en omgekeerd, bij een koud voorjaar, klein.

Een topjaar in Veenendaal was 1872, er werden toen 4555 volken aangevoerd.

Na de eeuwwisseling nam de betekenis van de bijenmarkten als verkoopplaats af. Toch was de aanvoer nog in de jaren kort na de tweede wereldoorlog, zeker vergeleken bij nu, niet eens zo gering. In die jaren maakte de VBBN een soort bloeiperiode door (24000 leden!). Enkele voorbeelden: in 1949 werden er in Drachten 156 volken aangevoerd, in Dordrecht 300 en in Veenendaal 1784 korven (die zestien gulden opbrachten) en 90 kasten. Enkele getallen voor 1952: Weert 75 volken, Beilen 40, Amersfoort 41 (het Groentje schreef toen: „de aangevoerde volken waren goed maar er waren geen kopers”), Veenendaal 1050. Vooral de laatste jaren is er in vele gevallen nauwelijks nog handel van betekenis. Zo zegt het Groentje in 1983; op de markten in Ede, Uddel, Nunspeet en Delft was een geringe aanvoer van volken, verkocht werd er nauwelijks.

De door mij in 1985 bezochte markten die betrekkelijk hoog scoorden waren Driebergen (pim. 100 volken),

Epe met 60 en Ugchelen met bijna 50 volken. In IJsselstein, Midden-Beemster en Bussum lag het aantal eerder beneden dan boven de vijf.

De oorzaak van de terugloop in handel in bijenvolken hangt uiteraard samen met de algehele achteruitgang van de bijenteelt. Algemeen voorzitter Van Rappard gaf het al aan in zijn openingstoespraak van de Algemene Vergadering in 1951 (daarbij moet u bedenken dat het ledental toen binnen zeer korte tijd daalde van 24000 tot 16000!). „De suikerprijs is veel te hoog, waardoor veel minder suiker wordt verstrekt dan noodzakelijk zou zijn voor de bijenhouderij. Voeg daarbij de lage honingprijs, vermindering van de bijenweide, het toebrengen van schade aan de bijen door onoordeelkundige bespuiting, allemaal factoren die een tendens van teruggang in zich dragen”. Wij zouden daar in 1986 nog aan toe kunnen voegen; de verslechtering van het milieu en de komst van Varroa.

kijkers zijn nog geen kopers (Ugchelen 1985)

Gewone en milieubijenmarkten

Maar gelukkig worden er toch nog steeds veel bijenmarkten gehouden. In zekere zin kan je zelfs zeggen dat het er op lijkt dat er sprake is van een soort wederopbloei. En hoe paradoxaal dat ook klinkt de bovengenoemde bedreiging van ons milieu kon wel eens de oorzaak van die opleving zijn. Men is geschrokken en gaat nu pas goed beseffen hoe groot het belang voor de mens is van een gezond natuurlijk milieu. De Club van Rome, de vele gifbelten, de zure regen zetten de mensen aan het denken. Met andere woorden: het milieu, de natuur en dus ook de honingbij zijn „in”. Niet zonder reden worden sommige bijenmarkten milieubijenmarkten genoemd. Hoewel de bij het centrale thema blijft, doen daarbij ook allerlei milieu-organisaties van zich spreken. Zo is er op de Leidse milieu-bijenmarkt zelfs nauwelijks nog van handel sprake.

EEN BEZOEK ZEKER WAARD

bijenmarkt als ontmoetingsplaats voor imkers (Epe 1985)

„Ons uitgangspunt is”, zo vertelde marktmeester van den Burg ons vorig jaar, „dat het educatieve voorop moet staan, het verkopen is op deze markt slechts secundair (Groentje 1985/9). De Leidse markt is zo'n tien jaar geleden ook als zodanig opgezet, het woord markt heeft een andere betekenis gekregen, „een plaats waar handel wordt gedreven” is het nauwelijks meer te noemen.

Lang niet alle bijenmarkten gaan zo ver als die van Leiden. Bussum bijvoorbeeld neemt een soort tussenpositie in, half milieu en half handel om zo te zeggen. Milieu-organisaties, maar ook handelaren in bijenteelt-artikelen en honing zijn aanwezig (zie Groentje 1985/10).

Op sommige bijenmarkten vind je toch nog wel veel terug van het oorspronkelijke doel waarvoor ze opgezet waren. Die hebben nog steeds een belangrijke functie als ontmoetingsplaats voor de imkers uit de omgeving. In Midden-Beemster bijvoorbeeld tref je dat nog aan. Naar dit intieme marktje komen imkers uit heel Noord-Holland en natuurlijk de inwoners uit het dorp zelf; toeristen zijn er nauwelijks. Ugc helen op de Veluwe heeft ook zo iets „puurs”: bijen en vooral honing, daar draait het hoofdzakelijk om.

Zo heeft iedere markt zijn eigen gezicht, zijn specifieke aspecten. Eerbeek: de raathoning, de fanfare, de unieke ligging; Veenendaal: het grote aanbod van volken; Driebergen: een vroege voorjaarsmarkt met goede volkenaanvoer; enz.

De kwaliteit van een markt staat of valt natuurlijk met de kwaliteit van de organisatie. Echt slecht georganiseerde markten bestaan er niet, die heffen zichzelf gewoon op. Toch zijn er wel degelijk onderlinge verschillen merkbaar. Lang niet alle marktbesturen stellen de eisen die zij zouden moeten stellen aan de totstandkoming van hun markt.

Als je wilt dat je bezoekers het volgend jaar weer komen en liefst in nog grotere getale dan moeten de service aan het publiek en de kwaliteit van de geboden waar aan hoge eisen voldoen.

elke markt moet een goede informatiestand hebben (IJsselstein 1985)

Het kan altijd nog beter

De afgelopen twee seizoenen bezocht ik de markten van Veenendaal, Eerbeek, Driebergen, Midden-Beemster, IJsselstein, Leiden, Bussum, Epe en Ugchelen. Aan de hand van wat ik daar ervoer, zag en hoorde, maakte ik de volgende aantekeningen. Marktmeesters opgelet dus, misschien kunt u er komend seizoen uw voordeel mee doen.

- Het ieder jaar weer opzetten van een markt moet niet te routineus gebeuren: hang niet steeds weer die vergeelde posters op, geef de observatiekast eens een verfje en zet hem niet op een wiebelend voetstuk waar iedereen op trapt; probeer ook een nieuw element in de markt te brengen. Vooral ook tracht (nog) meer publiciteit aan de markt te geven via de lokale pers.
- Elke markt moet een goed verzorgde informatiestand hebben op een plaats die in het oog valt (goed voorbeeld vorig jaar: IJsselstein); geef als het even kan het publiek ook schriftelijke informatie over de markt, uw vereniging, de bijen (vb. Bussum); de verenigingsleden die de informatiestand bemannen en bevrouwen moeten niet met elkaar maar met het publiek praten, maak van de marktdag geen gezellig onderonsje (wel na afloop natuurlijk) maar bemoei je met je bezoekers, de Klant is Koning.
- Doe ook eens iets voor de jeugd: een puzzel, kaarten maken (alle lof voor Bussum!).
- Wijs in de infostand ook op het belang van de bijen voor de bestuiving en het milieu.
- Geef tot in de wijde omgeving met duidelijke pijlen aan waar de markt en de parkeergelegenheid te vinden zijn; je kan wat dat betreft niet duidelijk genoeg zijn.
- Zijn er toiletten? Zo ja, waar dan?
- Koffie mag natuurlijk niet ontbreken, maar die moet wel aan minstens twee eisen voldoen: hij moet naar koffie smaken en lekker warm zijn. Liever goede koffie uit een simpele thermoskan dan slechte uit een prachtig apparaat.
- Verleen niet alleen de kopers, maar ook de verkopers goede service. Maak eens een praatje met ze, vraag of ze nog wensen hebben.

honing die aan de hoogste eisen voldoet (Eerbeek 1984)

kinderen willen niet kijken maar doen (1985)

- o Op elke markt hoort honing verkocht te worden; Nederlandse honing, import is uit den boze. Aan de verzorging van die honing dienen de hoogste eisen gesteld te worden (Leiden, Ughelen, Eerbeek, de laatste twee hebben een aparte honingmarkt, doen dat heel goed). Geen potjes met stoffige deksels, zorg voor keurige, fleurige originele etikettes, schrijf er niet in een slordig handschrift op wat er in zit. Besteed grote zorg aan de opstelling van de potjes en laat duidelijk uitkomen dat honing een bijzonder natuurprodukt is. In de supermarkt staat hij tussen de pindakaas en de sandwichspread in, wij imkers zien honing voor vol aan!

het gezellige restaurantje van Bussum (1985)

- o Zuidlaren heeft een prachtig initiatief genomen om de honing een beter imago te geven bij het publiek. Hopelijk verrichten de Zuidlarenaren daarmee baanbrekend werk en wordt hun aanpak overgenomen door de rest van het land.

DE BIJ EN DE JOURNALIST(E)

Dat journalisten het wel eens moeilijk hebben met ons bijenwereldje is bekend. Regelmatig kom je in publicaties „steekjes” tegen, die de journalist(e) heeft laten vallen.

Op zich niet zo verwonderlijk want ons imkerwereldje barst van de „tuteurs, kwakers, afleggers, opzetters, bromszwermen en malle moeren”.

Maar een journalist(e) van de Meppeler Courant maakte het toch wel heel erg bont.

Onze vereniging hield onlangs haar traditionele filmavond. Gedraaid werd de nieuwe Varroa-videofilm en de film „Een koningin wordt geboren”.

Zie hier het journalistiek verslagje:

Bijenhouders – In café Kuik in Ruinen hield de bijenvereniging een bijeenkomst waarop de leden films kregen voorgeschoteld. De rolprent „Een konijn wordt geboren” en een videofilm waarop de imkers kennis konden nemen van de Varoamijt, één van de vijanden van de imkers omdat deze de heide bedreigt.

Opgemerkt door: H.v.d. Veer Secr. sub.ver. Ruinen.

De marktmeesters zouden dan kunnen eisen dat alleen honing met garantiesluitzegels te koop mag worden aangeboden. Maar voorlopig zal dat nog wel een wensdroom blijven. Of????

Laat eens wat van u horen

Bijenmarkten zijn een uitstekend middel om imker en publiek elkaar te laten ontmoeten. Dat is goed voor de handel maar ook goed voor de goodwill die de bijenhouderij in deze tijd zo nodig heeft. Er moet de imkers dus veel aan gelegen zijn deze nuttige en aangename ontmoetingsmomenten in stand te houden.

Tot slot nog dit.

De redacteurs van het Groentje kunnen echt niet ieder jaar alle bijenmarkten bezoeken; neem daarom zelf als organiserende vereniging het initiatief en stuur na elke markt een kort verslag naar Wageningen, geef daarin aan hoe groot de aanvoer was van bijen en honing, hoe de handel verliep, prijzen en andere voor de lezers interessante bijzonderheden.

Dergelijke berichten nemen we in de een of andere vorm graag op en helemaal blij zijn we als er ook nog een passende foto bij is. Ook is het mogelijk uw verslagje telefonisch door te geven, niet aan het Bijenhuis, maar wel graag aan ondergetekende (020-414374).

Tot ziens op de Bijenmarkt!

O. de Kat

*) Inmiddels heeft de heer P.A.M. van Dongen, hoofdredacteur van het blad van de Zuidelijke Bonden zich op ons verzoek bereid verklaard data van bijenmarkten en andere evenementen in zijn rayon door te doen geven t.b.v. de Imkersagenda van het Groentje. Hartelijk Pam. (red.)

HET PLAATSEN VAN BIJENVOLKEN OP HET FRUIT:

Imkers die bijenvolken willen plaatsen op het fruit kunnen contact opnemen met een der volgende organisaties:

– Vereniging der Bijenteelt in Nederland, Grintweg 273, 6704 AP Wageningen, telefoon 08370-22422.

De afdeling Bunnik e.o. van deze vereniging, Achterdijk 22, 3981 HB Bunnik, telefoon 03405-61305.

– Contactadressen Kring Noord-Holland van de Nederlandse Fruittelers Organisatie.

Consulentschap voor de Tuinbouw, Keern 33, 1624 HB Hoorn, telefoon 02290-42544.

Stichting Fruitteeltproefbedrijf voor Noordhollands Noorderkwartier, Burg. Steertstraat 12, 1474 MN Oosthuizen, telefoon 02991-1221.

Verzocht wordt hierbij naam, adres en telefoonnummer en het aantal bijenvolken te vermelden.

Een boek met de bestuivingsregeling 1986 is gratis verkrijgbaar bij Het Bijenhuis.

VERSLAG VAN HET 30e INTERNATIONALE GEHOUDEN IN NAGOYA VAN

drs. A. de Ruijter

Momenteel telt Japan ongeveer 9500 imkers met in totaal $\pm$ 285.000 volken die in 1984 ongeveer 7000 ton honing produceerden. De produktie van bijenwas bedroeg dat jaar 155 ton en aan koninginnegelei werd 11 ton geproduceerd. Honing, was en koninginnegelei worden in Japan geïmporteerd, in 1984 respectievelijk 33.000, 760 en 183 ton. Opvallend is de hoge consumptie aan koninginnegelei (ong. 200.000 kg), een gevolg van de traditionele oosterse geneeskunst. Naast de genoemde 285.000 volken worden nog eens ruim 100.000 volken speciaal voor de bestuiving gehouden, voornamelijk voor aardbeien onder glas (ong. 75.000), meloenen onder glas (ong. 17.000) en fruit (ong. 20.000).

Het tweejaarlijkse internationale bijenteeltcongres, georganiseerd door de wereldfederatie van bijenhoudersverenigingen Apimondia, had ditmaal in Japan plaats. Apimondia heeft steeds ruime aandacht geschonken aan het Varroaprobleem. Naar aanleiding van een vergadering over Varroa in Sofia, 1976, verscheen in 1977 een eerste publikatie. Van de Varroasymposia in Boekarest in 1978 en in Oberursel in de Bondsrepubliek in 1980, zijn voortgangsverslagen (proceedings) verschenen. Van het Varroasymposium in Split, Jugoslavië 1984, moeten de proceedings nog verschijnen. Ook op het 30e Apimondiacongres zou Varroa een belangrijk thema zijn. De reis naar Azië, waar Varroa oorspronkelijk vandaan komt en vooral naar Japan, een van de eerste landen waar Varroa als probleem onderkend is, zou voor een Varroa-onderzoeker zeker de moeite waard zijn. Bovendien komt op een dergelijk congres een groot aantal andere onderwerpen betreffende het bijenonderzoek ter sprake. De reis werd mogelijk gemaakt door een subsidie van de Uyttenbogaert-Eliassen stichting, aangevuld door de Stichting Bedrijfsraad voor de Bijenhouderschap in Nederland.

Bijenteelt in Japan

Oorspronkelijk kwam in Japan alleen de indische honingbij voor: *Apis cerana japonica*. Voor het eerst wordt van deze bij melding gemaakt in het jaar 643. Pas in de 18e eeuw is de bijenteelt met deze bij uitvoerig beschreven. Een van de beste imkers behaalde in de negentiende eeuw een opbrengst van 4,7 kg per volk. Ook nu nog wordt deze bij op de traditionele manier in simpele kistjes of holle boomstammen gehouden.

Pas in 1876 werden Europese honingbijen geïmporteerd en tegelijkertijd de bijenkast met losse raampjes. Vanaf dat moment heeft de moderne bijenteelt zich over Japan verspreid.

De belangrijkste drachtplanten in Japan zijn *Astragalus sinicus*, een papilionacea (vlinderbloemige), verwant aan onze hokjespeul, diverse citrus soorten, de Japanse paardekastanje, *Acacia (Robinia pseudoacacia)* en witte klaver. Ook linde geeft vrij veel honing, maar wonderlijk genoeg houden Japanners niet van lindehoning. Wél lekker vinden de Japanners darrenbroed gekookt in sojasaus en dit is ook in blik te koop. Stuifmeel en propolis worden steeds populairder. Bijengif wordt in de geneeskunde gebruikt en sommige acupuncturisten gebruiken levende bijen of bijenangels bij de behandeling van bijvoorbeeld reuma. Een belangrijke bedreiging voor de bijenteelt vormt de reuzenhoornaar *Vespa mandarinia*. Twintig van deze wespen kunnen in 2 tot 3 uur een volk volledig plunderen. Ook Varroa jacobsoni vormt nog steeds een probleem en jaarlijks worden $\pm$ 2.500 met Amerikaans vuilbroed besmette volken verbrand.

Het congres

Het congres vond plaats in Nagoya, City Public Hall, gelegen in een park in Nagoya, een stad van $\pm$ 2 miljoen inwoners, 366 kilometer ten zuiden van Tokio. Tijdens het congres werd een tentoonstelling gehouden van bijenteeltartikelen, bijenprodukten, etc., dus van bijenkasten en imkergereedschap tot en met honingsnoepjes. Deze Apiexpo '85 was kleurrijk, goed verzorgd en druk bezocht.

Aan het congres was ook een aantal wedstrijden verbonden, te weten: a) de verzorging van de stand op Apiexpo '85; b) bijenteeltmaterialen; c) publikaties en tijdschriften; d) films; e) dia's; f) foto's, postzegels en posters; g) bijenprodukten en h) kindertekeningen. In de categorie b) ontving de Nederlandse firma Product Innovation de gouden medaille voor het ontwerp van de Mo-Beehive.

De door ondergetekende ingestuurde Varroa-video-film kreeg de gouden medaille in de categorie films.

BIJENTEELTCONGRES IN JAPAN. 10-16 OKTOBER 1985.

STICHTING
PROEFBIJENSTAND
"AMBROSIIUSHOEVE"

De voordrachten werden gelijktijdig in twee zalen gehouden, zodat steeds een keuze gemaakt moest worden tussen de twee sessies. Op het programma stonden voordrachten over bijenbiologie, bijenziekten, de techniek van het bijenhouden en imkermaterialen, drachtplanten, bijenteelt in ontwikkelingslanden en tenslotte apitherapie.

Helaas bleek voor een aantal onderzoekers Japan toch te ver weg en te duur, zodat een deel van de aangekondigde voordrachten verviel.

Zelf heb ik alle voordrachten over bijenziekten bijgewoond en verder vooral lezingen over de biologie van de honingbij en over bijenteelt in ontwikkelingslanden.

De voordrachten zullen worden gebundeld in de proceedings van het congres. De ervaring leert, dat het wel 1 à 2 jaar kan duren voor deze proceedings verschijnen (t.z.t. te leen bij Ambrosiushoeve). Samenvattingen zijn ook in het programma van het congres opgenomen. Dit programma ligt op de Ambrosiushoeve ter inzage.

Ik wil me in dit verslag dan ook beperken tot een persoonlijk commentaar op het gebodene en tot het aanstippen van belangrijk onderzoek en nieuwe resultaten. De stille hoop dat er, met betrekking tot allerlei problemen rond de Varriabestrijding en vooral met betrekking tot de vele open vragen rond de biologie van Varroa, uit Japan of Korea veel nieuws zou komen, werd niet bewaarheid. De Japanners richtten de blik juist hoopvol op het Westen. Uit Japan kwamen 3 voordrachten over Varroa, alle drie over chemische bestrijding:

Takeuchi, K.; Sakai, A possible combination of three different control measures for Varroasis.

Tashiro, K. New strategy for more efficacious control of Varroa jacobsoni with ZPK (phenothiazine preparation).

Mima, T. Effect of bromopropylate on Varroa mites and its safety to bees.

Het eerste verhaal behandelt de beroking met Folbex VA gecombineerd met de verdamping van Amitraz. (In West Europa is het gebruik van Amitraz sterk in discussie, in Nederland en West-Duitsland is het middel niet toegelaten voor de Varroabestrijding en is ook nog geen toelating aangevraagd.) De derde methode bestond uit het besproeien van bijen met een 2% oplossing van oxaalzuur (bij een vergelijking van verschillende zuren door het bijeninstituut in Oberursel kwam oxaalzuur om verschillende redenen slechter uit de bus dan bv. melkzuur.)

Uit de tweede lezing bleek dat phenothiazine in Japan nog op grote schaal gebruikt wordt, ondanks geringe werkzaamheid en de inmiddels in verschillende streken opgetreden resistentie. Reden hiervan is dat enkele autoriteiten op bijenteeltgebied het middel nog steeds adviseren. De discussie concentreerde zich dan ook op de „autoriteit“ van de betreffende personen en de staat van dienst en niet zozeer op de praktische argumenten. (In Europa wordt phenothiazine als een verouderd middel beschouwd.)

De lezing over broompropylaat behandelde proeven in de herfst van 1984 met Folbex VA rookstrips. De conclusie dat met 4 behandelingen met tussenpozen van 4 dagen een effectieve en veilige bestrijding van Varroa bereikt kan worden, verbaast ons niet. Hetzelfde is ook door ons en anderen aangetoond (Folbex VA is op 12 januari 1983 in Nederland toegelaten.)

De voordracht van Seung-Yoon Choi (Korea) met de veelbelovende titel: „Current Status on the Bionomics and Control of Bee Mites (*Varroa jacobsoni* Oudemans) in Korea“ bevatte voor ons geen nieuwe informatie. Hoewel Choi nu al meer dan 18 jaar aan Varroa werkt, is de informatie over de voortplanting onvolledig (het feit dat het tweede ei mannelijk is, ontbreekt) en gedeeltelijk onjuist (Choi geeft voor de ontwikkelingstijd van een vrouwtje 10 dagen, terwijl dit 7,5 dagen is).

De volledige tekst van de voordracht is op de Ambrosiushoeve aanwezig.

Het meest interessante nieuws over Varroa kwam van onderzoekers uit Europa en Brazilië.

In Brazilië is het gelukt om Varroa „in vitro“ te kweken in kunstmatige cellen in de broedstoof. Waarschijnlijk zonder het te beseffen heeft men een aantal problemen omzeild door Varroavrouwtjes te gebruiken die afkomstig waren uit gesloten darrecellen. Uit ons onderzoek en dat van Hänel (B.R.D.) is gebleken dat het verblijf op larven, net na het sluiten van de cel, een voorwaarde is voor het leggen van eieren. Toch is dit een belangrijke stop in de goede richting.

Het valt steeds meer onderzoekers op, dat de toename van het aantal mijten van volk tot volk sterk verschilt. In Joegoslavië is Kulincevic in samenwerking met Rinderer (U.S.A.) een selectieprogramma gestart in de hoop dat een en ander erfelijk is en dat het op den duur zal lukken resistente bijen te telen. Mijs inziens kan een dergelijk programma alleen succes hebben, wanneer men de juiste selectie-criteria hanteert en die kan men pas kiezen wanneer de factoren, waarop de beoogde resistentie berust, bekend zijn.

Verder waren er verschillende voordrachten over de bestrijding met diverse acariciden en allerlei combinaties van chemische bestrijdingsmiddelen. Van de contactmiddelen blijkt Folbex VA nog het beste te werken en het komt mij als zinloos voor om te blijven experimenteren met middelen die minder dan 90% doding geven. In Griekenland is bijvoorbeeld weer met tabaksrook gewerkt (Bakandritsos) met resultaten tussen de 65% en 95%. (Wij hebben het onderzoek met tabaksrook vanwege de wisselende resultaten drie jaar geleden gestaakt.)

Uit het Oostblok komen op een congres als dit altijd voordrachten waarin de belangrijkste informatie wordt achtergehouden. Men werkt met geheime middelen met mooie fantasienamen en het ene middel is nog beter dan het andere.

Konstatinovic (Joegoslavië) meldt goede resultaten met de warmtebehandeling (15 minuten bij 46-48 graden Celsius).

Popescovic (Joegoslavië) hield een lezing over de ademhaling van Varroa en van de honingbij. Voor zuurstoftransport heeft Varroa koper nodig, honingbijen niet. De hypothese is dat door het creëren van koper tekort Varroa in moeilijkheden zou raken en de honingbij niet. Een jaar geleden werd hetzelfde verhaal verteld in Split. Helaas waren er nog steeds geen praktische resultaten.

Dezelfde Popescovic had ook een Varroa-val gemaakt die werkt met statische elektriciteit, maar hij heeft hierop patent aangevraagd en wilde over de werking niets vertellen.

Voor de meeste aanwezigen waren de voordrachten van Ritter (B.R.D.) over systemische bestrijdingsmiddelen het meest interessant. Bayer heeft het middel Perizin ontwikkeld. Ciba-Geigy heeft het middel Apitol in ontwikkeling. Beide middelen bieden goede perspectieven.

Wat andere bijenziekten betreft had Woyke (Polen) interessante gegevens over *Tropilaelaps clareae*. Deze parasiet, die van zijn oorspronkelijke gastheer *Apis dorsata* overgestapt is op *Apis mellifera*, veroorzaakt in Zuidoost-Azië nog grotere problemen dan Varroa. Woyke heeft nu geconstateerd dat *Tropilaelaps* zonder bijenbroed slechts twee dagen kan overleven. Dit zou betekenen dat *Tropilaelaps* voor gematigde streken geen bedreiging vormt, vanwege de broedstop in de winter. Veel aandacht werd ook gegeven aan de schimmelziekte kalkbroed (*Ascosphaera apis*). Omdat deze ziekte de laatste jaren ook geconstateerd wordt in gebieden waar de schimmel eerder niet werd gevonden, is een aantal onderzoekers begonnen met onderzoek naar infectie, ontwikkeling, verspreiding en bestrijding van de schimmel.

Op een groot bijenteeltcongres wordt duidelijk hoeveel onderzoek er aan honingbijen wordt gedaan en hoe verschillend al dit onderzoek is. Pickard (Engeland) heeft bijvoorbeeld de hersenen van de honingbij driedimensionaal in kaart gebracht en digitaal in een computer opgeslagen.

Illustratie uit 1872: het scheppen van een zwerm indische honingbijen, *Apis cerana japonica*.

Dit werk dient als basis voor het testen van chips met microelektroden die in de bijenhersenen worden gestoken. Doel van dit alles is om in een langdurig onderzoekprogramma te komen tot chips, die bij de mens ingeplant kunnen worden om blindheid, doofheid en verlamming te genezen.

Heel ander, maar ook belangrijk onderzoek betreft de bijenteelt in ontwikkelingslanden. Mits goed georganiseerd kan de bijenteelt in ontwikkelingslanden met vrij eenvoudige middelen een aandeel leveren in de voedselproductie en voor de plaatselijke bevolking een extra bron van inkomsten betekenen. Onderzoekers en imkers uit de rijke landen hebben mijns inziens de plicht om waar mogelijk een steentje bij te dragen. In veel gebieden is het inventariseren van de drachtmogelijkheden nog erg belangrijk. Zo blijkt dat bijvoorbeeld rubberplantages een goede honinggoost kunnen opleveren. Ziekten en belagers spelen vooral in tropische gebieden een belangrijke rol. In Thailand vormen niet alleen de mijten *Tropilaelaps* en Varroa een bedreiging voor *Apis mellifera* volken, maar ook diverse wespesoorten, mieren, spinnen, padden en verschillende soorten vogels.

De methode van bijenhouden moet aangepast zijn aan plaatselijke omstandigheden evenals de gebruikte materialen, die van goedkoop materiaal ter plaatse gefabriceerd moeten kunnen worden. Hobson (U.S.A.) had speciaal voor tropische Zuidze-eilanden een bijenkast ontwikkeld van gewapend beton, die bestand is tegen schimmels en termieten en regelmatig optredende stormen. De bijenteelt in ontwikkelingslanden zit duidelijk in de lift, maar uit vele andere voordrachten blijkt dat de bijenteelt en het bijenonderzoek ook wereldwijd nog volop in ontwikkeling is.

In 1986 zullen Apimondia-symposia worden gehouden in Toulouse over kunstmatige inseminatie, in Brazilië over bijenteeltmaterialen en in Zagreb over bijenziekten.

Het Apimondiacongres zal in 1987 in Polen worden gehouden.

DE OPVOLGER VAN DE HEER VAN 'T LAND

Onlangs hadden we het genoeg eens op ons gemak kennis te gaan maken met de opvolger van de heer Van 't Land. De heer van 't Land is wat men wel noemt de „plaatsaanwijzer" in de polder. Dat betekent dat hij de vele imkers onder ons die naar het koolzaad reizen in de Flevo-polder een plek toewijst, al naar gelang we uit een bepaalde streek komen. De heer Van 't Land heeft er om gezondheidsredenen mee moeten stoppen en nu gaat de heer L. de Jong zijn plaats innemen. Niet vreemd voor plaatsaanwijzers zou je kunnen zeggen.

Omdat het koolzaad een grote rol speelt in de vaderlandse imkerij – hoe groot komt in het komende meinummer aan de beurt – is de taak om iedereen in goede orde naar het koolzaad te geleiden, en, even zo goed er weer vandaan te geleiden, een belangrijke. Toegegeven niet iedereen vindt in de Flevopolder zijn stek, maar het merendeel toch in ieder geval wel. Voor ik met de heer Blom ga praten is het nuttig eens te gaan zien hoe die zaak voor wat de Flevopolder in elkaar steekt. Allereerst is er de boer, in dit geval heet die boer „Rijks Dienst voor de IJsselmeerpolders". Het beschikbaar stellen van het land voor imkers om er hun bijen neer te zetten zodat die er hun nectar kunnen verzamelen gaat niet zo maar. Daarvoor is een verbintenis aangegaan door de „boer" met een tussenpersoon die er namens de landeigenaar op toeziet dat alles glad verloopt. Die tussenpersoon heet dan nu de heer De Jong.

Die tussenpersoon heet dan nu de heer de Jong.

De imkers die op het land willen staan gaan tegen betaling (f 3,—/volk) opnieuw een schriftelijke afspraak aan met de heer De Jong waarin terwille van ieder's belangen ook een en ander is vastgelegd. Het belangrijkste daarvan is dat u niet vóór een zeker tijdstip op het koolzaad gaat staan en ook dat u er na een bepaald moment weer wegbent. Zoniet dan: ja dan moet de heer De Jong noodgedwongen een nieuwe plaats zoeken. Dat wil zeggen dan worden de kasten door hem verwijderd! en de kosten van dat verwijderen dienen door de imker terstond te worden betaald.

Jammer, maar waar; ook onder imkers zijn er altijd weer die zich niet aan de verkeersregels houden en concluderen we bij voorbaat: dan moeten ze dat ook maar weten.

De heer De Jong.

Politie-agent? Misschien kun je beter zeggen: scheidsrechter, die het spelen over en weer mogelijk maakt. Maar dan wel, naar hij hoopt, een rechtvaardig scheidsrechter. Die vergelijking lijkt me bij nader inzien helemaal niet zo gek want in de loop van ons gesprek bleek me dat hij een graag gezien scheidsrechter is, die nog wel meer dan gebruikelijk geroepen wordt om voor vrederechter te spelen. Een rol die naar het me lijkt op zijn lijf geschreven staat: een prettig gezicht met een paar onderzoekende blauwe ogen.

Die ogen duiden naar hij me zij ook op zijn Friese afkomst. Hij woont overigens al heel lange tijd keurig centraal in het land nl. in Bemmeloort, een gemeente die zich tussen Arnhem en Nijmegen uitstrekt.

Als je met hem praat merk je dat hij nu al goed ingesteld is op het komende seizoen dat dus voor hem – geen onbekende in het koolzaad – het eerste zal zijn als toezichthoudend imker, zoals het officieel heet. Imkers kunnen voor afspraken 24 uur van de dag bij hem terecht want een telefoonbeantwoorder, zo'n insprekapparaat, staat hem straks bij. Mocht u hem dus willen bellen (telefoonnummer hieronder) en treft u hem niet thuis maar wel het apparaat: houd dan uw boodschap klaar en vermeld uw eigen telefoonnummer zodat hij desgewenst terug kan bellen.

Bovendien kan de heer De Jong uiteraard, en van vroeger bekend, rekenen op twee mede-plaatsaanwijzers, nl. de heer Veringa uit Dronten en de heer Vos uit Huizen.

Voor het gemak geven we namen en telefoonnummers die van belang kunnen zijn:

Flevoland: L. de Jong, Bemmeloort, 08811-1887

G.W. Veringa, Dronten, 03210-3825 (6-7 uur)

C.L. Vos, Huizen, 02152-57241

De gegevens over de Lauwerszeepolder stonden in het maaltijdsnummer.

BIJENPLANT IN BEELD

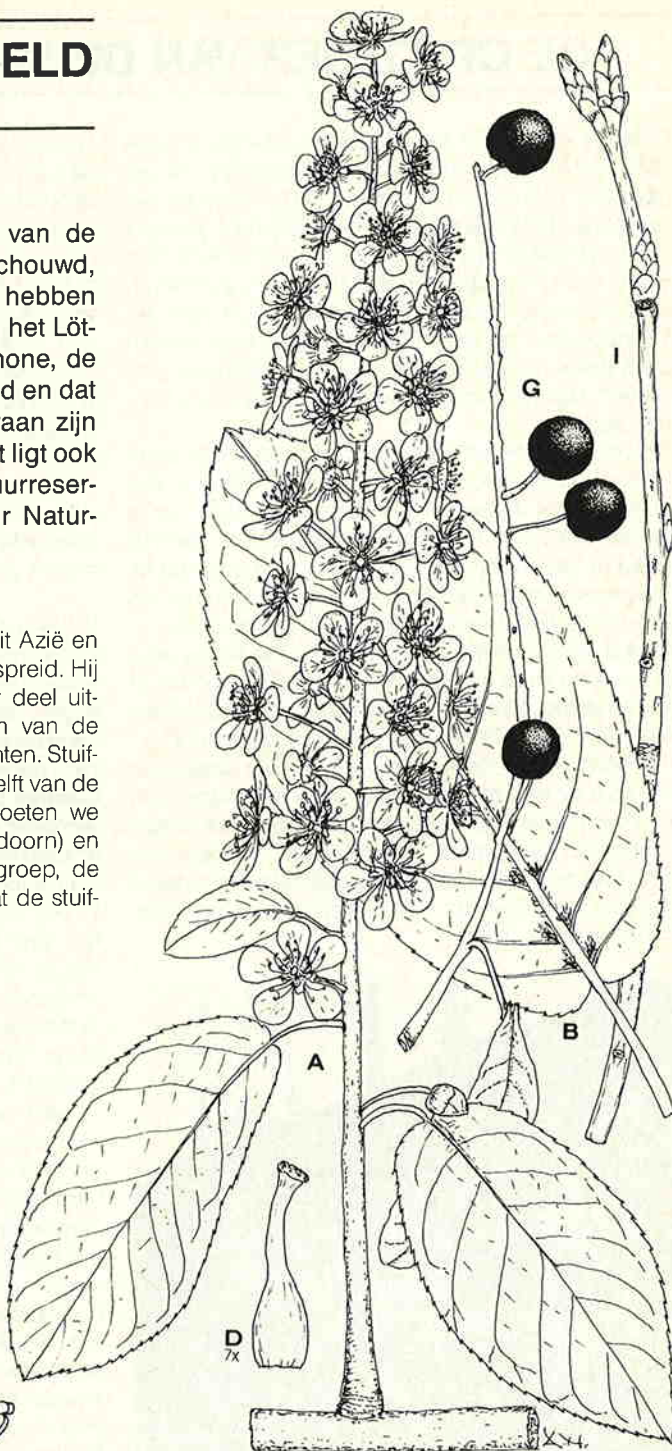
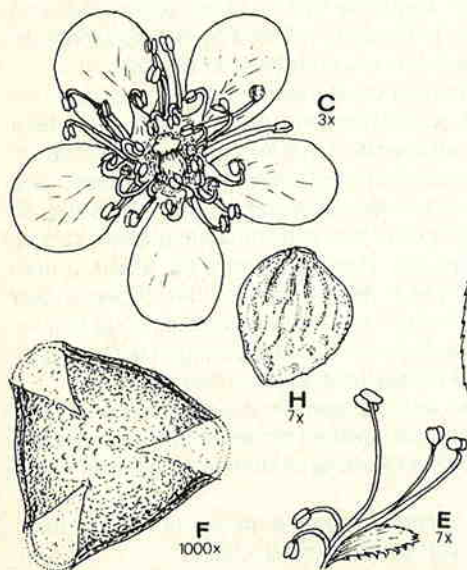
Arjen Neve

vogelkers

Wie van u wel eens de grootsheid van de Aletsgletsjer in Zwitserland heeft aanschouwd, zal daarbij zeker niet aan de vogelkers hebben gedacht. U wist wellicht ook niet dat in het Löt-schental, zijdal van het dal van de Rhone, de vogelkers Aletschbeere wordt genoemd en dat de langste gletsjer van de Alpen hieraan zijn naam heeft te danken. Daar in de buurt ligt ook het interessante Aletschwald, een natuurreservaat van de Schweizerische Bund für Naturschutz.

Met hangende bloemtrossen

De vogelkers is van oorsprong afkomstig uit Azië en heeft zich praktisch over geheel Europa verspreid. Hij behoort tot het geslacht *Prunus*, dat weer deel uitmaakt van de onderfamilie Prunaceae van de Rosaceae. Een familie met vele bijenplanten. Stufmeel van de *Prunus* wordt in meer dan de helft van de Nederlandse honing aangetroffen. Wel moeten we bedenken, dat de soorten *Crataegus* (meidoorn) en *Prunus* bij de honinganalyse onder één groep, de *Prunus*-groep, worden gerangschikt, omdat de stufmeelkorrels veel gelijkenis vertonen.

VOGELKERS cv. „Wateréri (*Prunus padus* var. *watereri* Bean/*Prunus padus grandiflora* Hort.) A bloeiwijze; B onderzijde blad; C bloem; D stamper met vruchtbeginsel; E kelkblad met meeldraden; F stuifmeelkorrel; G vruchten; H pit; I tak met knoppen in de winter.

De illustratie van de bloeiwijze geeft de indruk dat deze rechtopstaat zoals bij de meeste *Prunus*-soorten. In werkelijkheid hangen de bloemtrossen bij de vogelkers in alle richtingen schuin naar beneden, wat een bloeiende struik of boom een vrolijk aanzien geeft.

Voor straatbeplanting

De planten staan in het wild meestal verspreid in het struikgewas langs bosranden. Vaak op vochtige plaatsen omdat ze een hoge grondwaterstand kunnen verdragen. Van de plant zijn vele moeilijk van elkaar te onderscheiden, variëteiten bekend. Een aantal cultivars wordt toegepast voor bosplantsoen en straatbeplanting. Het getekende exemplaar is de cultivar „WATERI” waarvan de onderzijde van de bladen in de oksels van de nerven behaard is.

Hij staat op een paar meter afstand naast mijn woning. In Leiden worden gelukkig veel bijenplanten voor straatbeplanting toegepast.

Geurbeeld

Het is volop lente als de bomen eind april-begin mei in bloei staan. De lange hangende trossen verspreiden een niet-aangename geur. In de geurstof zit amine, dat we bij voorbeeld ook aantreffen bij de bosrank, zuurbes en de gewone esdoorn. Vele soorten bijen en hommels komen op de geur af.

De bloemen vormen een duidelijk geurbeeld voor de honingbij. De kelkvormige bloembodem, waarin zich de nectariën bevinden, heeft een andere en sterkere geur dan de rest van de bloem. In de bloem is een prachtige regelmaat van de stand van de meeldraden te zien. Ik heb geprobeerd dat in de illustratie weer te geven. U moet het straks onder de loupe maar eens bekijken als de bloeitijd daar is.

De stand van de meeldraden is naar buiten gericht waardoor de nectariën moeiteloos bereikbaar zijn. Het bloemenbezoek door bijen is vluchtig, waarbij ze snel over de bloemen lopen. De stuifmeelklompjes zijn geel. In verhouding tot de hoeveelheid bloemen, die voor de bijen blauw-groen en voor ons wit zijn, komen er maar weinig vruchten aan deze cultivar. Het zijn steenvruchten, glanzend zwart, met één pit. De zaden, die door vogels worden verspreid, komen gemakkelijk tot kieming.

De bomen die hier langs de straat staan, vertonen grote scheuren in de bast. Een gevolg van strenge vorst. Ondanks dat groeien ze welig en vertonen elk jaar een rijke bloei.

DE KONINGINNE-AFLEGGER (K.A.)

J.J.S.

Bij het maken van kunstzwermen, als vervolg op „De slag om de voorjaarsdracht”, beschreven in het voorgaande nummer, kunnen we gebruik maken van de „veger” of van de K.A. Aangezien van de laatste een goede praktische versie bestaat willen we die op uitvoerige wijze behandelen.

Een paar weken voor het vermoedelijke tijdstip van zwermen wordt een moerrooster tussen beide broedkamers geplaatst. Tien dagen nadien kan vervolgens op eenvoudige wijze worden vastgesteld in welke van de beide BK's de moer zich bevindt, namelijk daar waar open broed aanwezig is. Bij toepassing van de in het vorige nummer besproken methodes is deze situatie reeds aanwezig, van daar dat het maken van een K.A. hierop zo goed aansluit. De bak met de moer, de K.A., wordt elders geplaatst, nadat bij voorkeur uit het beste volk een raam met eitjes (met punaise merken) werd genomen en centraal in de andere, achtergebleven bak wordt gehangen.

De vliegbijen van de K.A. vliegen nu af op het moerloze volk op de oude plek. Eventuele doppen in de K.A. worden door de achtergebleven jonge bijen afgebeten.

Op de dertiende dag wordt in het moerloze volk een jonge moer geboren. Na 16.00 uur dient men dan alle kwakers (deze bevinden zich uitsluitend op het gemerkte raam) te laten inlopen of met de nog aanwezige onrijpe doppen te verwijderen.

Ook is het mogelijk een paar dagen vóór de dertiende dag alle aangezette doppen uit te breken en een gekweekte moer in te voeren.

Kan men op de dertiende dag na 16.00 moeilijk ter plaatse zijn, dan is er een alternatief, waarbij men niet direct gebonden is aan dat tijdstip, namelijk „het op één dop zetten”. Tussen acht en twaalf dagen na het maken van de K.A. worden dan alle doppen op het gemerkte raampje, minus één mooi exemplaar, verwijderd. Hierin schuilt weliswaar enig risico, doch dat mag ook weer niet overdreven worden.

In beide gevallen, op de dertiende dag of tussen acht en twaalf dagen, kan men een paar vrijgekomen kwakers of overtollige doppen benutten voor het maken van één of meer afleggers, die als reserve worden aangehouden. Het hoofdvolk wordt nu voorlopig aan zijn lot overgelaten. Eerst na vijf weken volgt controle of de jonge moer aan de leg is. Mocht dat niet het geval zijn dan wordt de situatie hersteld met één van de reserve-afleggers. De K.A. wordt in een drachtgebied of door middel van stimulatievoeding op sterkte gebracht, waarna inzet hiervan diverse mogelijkheden biedt.

Indien we de K.A. wensen op te voeren tot een produktievolk, dan moeten we circa acht dagen nadien een bak op het volk plaatsen, bij voorkeur een bak met juist geslingerde raten, hetgeen de zwermvorming onderdrukt. Spoedige vervanging van de oude moer is uiteraard het allerbeste.

In tegenstelling tot bij het maken van een veeger of vlieger dient de K.A. niet naast of in de directe nabijheid van het hoofdvolk te worden geplaatst.

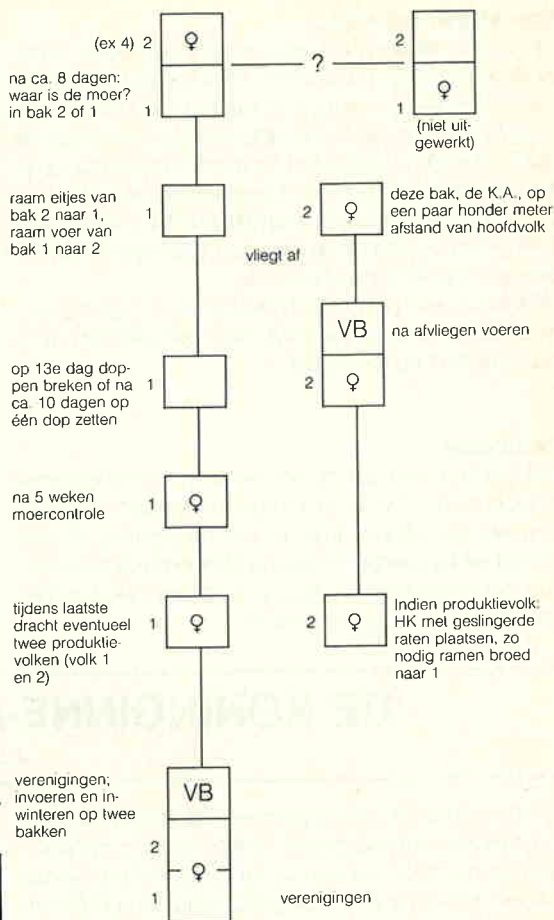
DE KONINGINNE-AFLEGGER

Bevindt zich veel open broed in de K.A., wat normaal het geval is, dan zou het afgevoegen volk onvoldoende bijen overhouden om het broed op temperatuur te houden, hetgeen zich dan manifesteert in dode larven op de vliegplank. Een afvlieger naast een hoofdvolk verliest namelijk tweederde deel van zijn bijen!

De K.A. wordt dan ook op geruime afstand van het hoofdvolk geplaatst, waardoor het geen of wel nage-noeg geen bijen verliest. Men kan hem bijvoorbeeld van een drachtveld mee naar huis nemen of op een ander drachtveld plaatsen. Zonder afvliegen en bij het aanhouden van de oude moeder blijft de drang tot zwermen bestaan!

Verkeert men niet in de mogelijkheid de K.A. elders op geruime afstand van het hoofdvolk te plaatsen, dan is er een goed alternatief door de K.A. gescheiden door een separator (Snelgrove-bord) op het hoofd- of moeder-volk te plaatsen. Het voordeel is dat het afgevoegen en verzwakte volk dan profiteert van de opstijgende warmte van het moeder-volk.

Als de omstandigheden zich daartoe lenen is het een goede zaak de K.A. als kunstzwerm eens uit te probe-ren.

KORT VERSLAG H.B.-VERGADERING 8-2-1986

In een poging om de verslaggeving van H.B.-vergaderingen, directer en daarmee interessanter naar de leden te maken, worden de (nog niet goedgekeurde) notulen als volgt kort samengevat:

- Een deel van de vergadertijd werd besteed aan de noodzakelijke voorbereiding voor de algemene vergadering van aanstaande april. Met name vroegen afspraken over stemprocedures, stembureau e.d. nogal wat aandacht.
- Zoals al in het maartnummer viel te lezen zal de toespraak van de staatssecretaris, de heer Ploeg met veel belangstelling worden tegemoet gezien.
- Aandacht kreeg ook de nu van de grond komende drachtplantencommissie van het Landbouwschap. De verhouding tot de eigen VBBN-commissie, zowel organisatorisch als voor de bezetting zal nader bekeken moeten worden nadat de LBC geïnstalleerd is.
- Actuele punten:
 - o De nieuwe organisatie rond de Proefbijenstand (PBS) liep vertraging op o.a. door het vertrek van dr. Reitsma. Dit betekent oponthoud voor zowel een ministerieel beleidsvoornemen t.a.v. de PBS alsook rond ontwerp-statuten voor dit instituut. Het gewicht van de bijenhouderij in de zaken van de PBS zal door toetreden van fruitteelt/zaadteelt verminderen.

- o De heer Van 't Land kan om gezondheidsredenen definitief niet langer functioneren voor de Rijks Dienst IJsselmeerpolders. De heer De Jong volgt hem op.
- o Bij afweging van mogelijke chemische bestrijdingsmiddelen (o.a. mierenzuur) lijkt het niet gewenst dat het H.B. een eigen beleid voert ten aanzien van goedkeurings-aanvragen.
- o De apparatuur voor tekstverwerking ten behoeve van het Groentje liet het in den beginnen gedeeltelijk afweten. Echter werkt thans alles tot volle tevredenheid.
- o Medegedeeld werd dat de bestelauto met vierwielige aanhangwagen gekocht is en sinds 18/2 in gebruik is.
- o Ter vergadering wordt opgemerkt dat, anders dan tot nu toe gebruikelijk, het consulentchap een eigen vergadering heeft bijeengeroepen met (georganiseerde) bijentelers. Het betreft immers met meer dan 50 volken. Het H.B. zal een en ander nauwlettend volgen.
- o Het Vriezenveens spuitdrama zal een bevredigende afloop krijgen, waarover binnenkort meer in het Groentje.

Otto de Kat

HOE ZOEK JE DE KONINGIN?

IN DE „REVUE FRANÇAISE D'APICULTURE" (1985/2) GAF JEAN SCRIVE EEN AANTAL TIPS HOE JE DE KONINGIN KAN VINDEN. WILLEM RETHMEIER VERTAALDE ZE VOOR „BIJ-PRATEN" VAN DE IMKERSVERENIGING „AMSTELLAND" EN MIJ LEEK HET DE MOEITE WAARD HET ARTIKEL SAMEN TE VATTEN VOOR DEZE RUBRIEK.

Velen zullen het beamen: het vinden van de moer is lang niet altijd een gemakkelijke zaak. Ik schaam me nog steeds als ik er aan denk dat ik eens, binnen een halve week, drie à vier maal tevergeefs gezocht heb naar een gemerkte (!) moer in een . . . drieramskastje. Lees de „bijenthiller" in het Groentje van mei 1984 er nog maar eens op na.

Misschien hebben u en ik iets aan Jean Scrives adviezen. Enkele raadgevingen vooraf: wees rustig; gebruik rook, maar met mate; werk liefst bij zacht weer (18 à 20 graden); werk op een tijdstip dat veel vlieg-bijen in het veld zijn. Zet als hulpmiddel een drieramer klaar. Observeer voor u begint de binnenkomende vliegbijen. Het kon wel eens zijn dat de moer zich bevindt op de raten achter de plaats waar de meeste vliegbijen binnenkomen. Nu kunnen we gaan zoeken.

Blaas een beetje rook in het vlieggat en wacht een minuut of twee.

- Verwijder de dekplank en werp er een snelle blik op, de moer zou er op kunnen zitten. Zet de dekplank vervolgens voor de kast tegen de vliegplank; de bijen kunnen dan in de kast terugwandelen.
- Blaas een beetje rook op de toplatten, er mogen vrijwel geen bijen op blijven zitten.
- Werk snel; de opzet is de moer tijdens het leggen te verrassen.
- Sta met de rug naar de zon, je kunt de raampjes dan beter bekijken.
- Verwijder eerst drie ramen, twee aan de kant van waaruit u wilt beginnen en een aan de andere zijde van de kast. Na een snelle blik zet u de ramen met de opzittende bijen in de drieramer. Mocht er bij toeval broed op een van de ramen zitten, bekijk dat raam dan nauwkeurig.
- Neem het volgende raam uit de kast en bekijk eerst de „donkere" kant, d.w.z. de kant waarop nog geen licht is gevallen. Bekijk eerst de ramen met broed vervolgens die zonder broed en zet ze terug in de vrijgekomen ruimte. Zorg ervoor dat geen enkel raam tegen de zijwand van de kast wordt geplaatst: de moer krijgt anders kans zich op de zijkant te verstoppen.

- Ramen met broed dienen extra zorgvuldig te worden bekeken. Onderzoek kleine gedeelten van de raat, houd er rekening mee dat de moer zich meestal op het onderste gedeelte van de raat bevindt.
- Vergeet niet te kijken tussen raat en raam, angstige moeren verstoppen zich soms daar.
- Als het raam te zwaar met bijen is bezet, schudt het dan heel licht boven de kast wat leger; het is dan heel goed mogelijk dat u daarna de moer op de raat aantreft. Haar sterkere speilstelsel geeft haar de mogelijkheid zich langer aan de raat vast te haken dan de werkbijen, zij valt als laatste.
- 15 à 20 seconden per raamkant zijn voldoende; werk dus snel maar voorzichtig; de moer ontvlucht het licht en verplaatst zich gemakkelijk van het ene raam op het andere.
- Indien u aan het einde van het onderzoek de moer niet heeft gevonden, begin dan opnieuw in omgekeerde volgorde.

Nog wat aanwijzingen:

1. Men moet de moer liefst verrassen tijdens het leggen, daarom is het zaak snel te handelen. De ideale moer blijft aan de leg terwijl u toekijkt: heus dat gebeurt!
2. Als u een raam ziet met slechts oudere larven en gesloten broed, dan is de kans groot dat de moer op het aangrenzende raam zit.
3. Let vooral op een lang achterlijf. Indien u twijfelt, bekijk dan de poten, koninginnen hebben gele poten, bij werkbijen en darren zijn ze zwart. In het begin zult u darren voor moeren aanzien maar al snel zal u dat niet meer overkomen.
4. Het zoeken mag niet langer dan tien minuten duren. Wie in het zoeken bedreven is, kan zes à acht moeren per uur vinden, soms meer.
5. Houd de beroker steeds in bedrijf teneinde de bijen die op de toplatten willen kruipen, terug te dringen.
6. Trekt u zich er niets van aan als u ziet dat veel bijen zich op een bepaalde plaats concentreren. Vermoedelijk gebeurt dit omdat de bijen het contact met de moer verloren hebben.
7. Indien zich buiten de kast een tros vormt, laat deze dan via de dekplank naar binnen lopen, mogelijk ziet u dan de moer.
8. Heeft u geen succes, hang dan de drie uitgenomen ramen terug in de kast, leg de dekplank op zijn plaats, berook royaal via het vlieggat en u heeft kans de moer tegen de dekplank aan te treffen.

Heeft u nu nog geen succes gehad dan is er nog een paardemiddel: jaag met veel rook de bijen door een koninginnerooster naar een opgezette kamer, de moer blijft dan achter. Een wat vriendelijker systeem kunt u, als u per sé de moer wilt vinden, de volgende dag proberen:

- Plaats de kast minstens tien meter naar voren; verklein de vliegopening.

- Zet op de vrijgekomen plaats een zesramer met vijf lege, uitgebouwde ramen, in het midden een raam met broed zonder bijen dat uit de vooruitgezette kast afkomstig is.
- Als u dit 's morgens doet, zitten de vliegbijen 's middags in de zesramer. In de vooruitgezette kast is de moeder dan makkelijk te vinden.

- Zet het moedervolk weer terug op de oorspronkelijke plaats en stort de bijen uit de zesramer weer terug.

Tot zover de tips van Jean Scrive. Men zegt wel eens dat het zoeken van de koningin niet zo maar een handeling is, maar veeleer een kunst; vast staat dat het zowel een frustrerende als een opwindende bezigheid kan zijn. Succes!

OVER ONZE DRACHTPLANTEN: ZO KAN HET OOK

Een van onze leden in Oosterhesselen, (dat ligt tussen Hoogeveen en Emmen), de heer E. Hutter, meent dat het best zal lukken als we pleiten voor onze bijenweide bij de inrichting van een nieuw landschap. Hij is daarvoor zelf actief, zoals blijkt uit het onderstaande.

De redactie is verheugd aan dit initiatief via het Groentje wijder bekendheid te geven. Met slechts de vraag „wie volgt om ons over dit en soortgelijke initiatieven te berichten?”

Vrij regelmatig bezoek ik de gemeenteraadsvergaderingen van de Gemeente Oosterhesselen (Dr.). In een vergadering van 8 januari 1985 besloot de gemeenteraad een krediet beschikbaar te stellen voor een plan voor de aanleg van een bos van ongeveer 6,5 ha bij Geesbrug.

De aanleg van dat bos is opgenomen in het ontwerp – herinrichtingsplan Oost-Groningen en Gronings-Drentse veenkoloniën, deelgebied Nw-Lande.

In haar vergadering van 8 oktober 1985 besloot de gemeenteraad van Oosterhesselen tot de definitieve aanleg van bovengenoemd bos over te gaan.

Voor dit besluit echter genomen werd, had ik contact met een van de gemeenteraadsleden en heb dit

raadslid gevraagd of het mogelijk was bij de aanplant van het bos rekening te houden met de bijenweide voor de imkers.

Een stukje van het verslag van die gemeenteraadsvergadering neem ik graag over:

„De heer JANSEN merkt op, dat zijn fractie van de kant van de bijenhouders het verzoek heeft bereikt in het bos ook bomen op te nemen, die vriendelijk zijn voor bijen, zoals wilgen, linden en acacia's.

Wethouder EUVING antwoordt, dat het thans aanwezige pad een meter zal worden verbreed. Het is spreker bekend, dat de vrees bestaat dat het pad ook door auto's zal worden gebruikt. In overleg met de tuinders zal echter voor een bevredigende regeling worden gezorgd.

Spreker zegt de heer Jansen dank voor zijn suggestie. Het is hem niet bekend of in het beplantingsplan „bijkvriendelijke” bomen zijn opgenomen. Het zal in ieder geval worden bekeken, aldus wethouder EUVING.

Inmiddels heb ik ook een telefonisch gesprek gehad met iemand van de deelraad Herinrichting Veenkoloniën te Ter Apel.

En nu maar hopen dat een en ander tot het gewenste resultaat zal leiden, zo besluit de heer Hutter.

BOEKBESPREKING

300 TIPS VOOR HET HOUDEN VAN BIJEN

(24 × 16,5 cm), 135 pagina's met o.a. 178 pentekeningen en 24 blz. kleurenfoto's. Vertaling uit het Duitse „300 Ratschläge für den Freizeitimker” van Claus Zeiler. Hier en daar een kleine aanpassing aan de Nederlandse situatie. Uitgeverij Thieme, Zutphen. Prijs f 24,50.

Inhoud: Ongeveer een kwart van de illustraties met bijbehorende tekst heeft betrekking op Duitse bijenhuisen met hun achterbehandelingskasten, een fenomeen dat typerend is voor de Duitstalige landen.

Hoewel de imker-auteur schrijft dat zijn tips in het bijzonder zijn bedoeld voor beginners, zou ik daar toch voorzichtig een vraagteken achter willen plaatsen. Voor de beginnening die juist leerde omgaan met onze Spaar- of Simplexkast, de mondiaal meest gangbare bovenbehandelingskast, en die zijn bijen niet behandelt in de beslotenheid van het bijenhuis, zullen deze totaal verschillende systemen nog wel eens vragen opwerpen.

Bespreking: Voor de meer ervaren imker die zijn gezichtskring wil verbreden en daarbij eens over de oostgrens wil kijken, is het een alleszins aan te bevelen boekje. Van de 300 beschreven tips zijn er meerdere waar wel iets van te leren valt, temeer waar het geheel op aansprekende wijze met de nodige humor wordt gebracht.

Op de eerste en laatste twee pagina's van de binnencover staan daartoe per maand de voornaamste handelingen (en drachtplanten) op overzichtelijke wijze aangegeven, welke verwijzen naar de desbetreffende tips in het boek. De opgenomen lijst hoofddrachtplanten, verduidelijkt met tekeningen, geldt zonder uitzondering ook voor onze bijenflora.

Samenvattend een prettig geschreven en fraai geïllustreerd boekje van de uitgever Thieme te Zutphen, dat zijn prijs van f 24,50 zeker waard is. Het is o.a. verkrijgbaar in het Bijenhuis.

J.J.S.

MO-BEE HIVE OVER VOLGENDE DREMPEL

Dat het een nieuw produkt nooit helemaal voor de wind gaat is een bekend verschijnsel. Het is slechts de vraag hoe de tegenwind overwonnen wordt, of om in termen van het opschrift boven dit artikel te spreken, hoe er gewerkt wordt om de zaken over drempels te tillen. Daartoe moet er in de eerste plaats geloof zijn in de mogelijkheden van het nieuwe produkt. Dat dat met de Mo-Bee Hive in voldoende mate het geval is kan blijken uit het volgende.

Sinds voorjaar 1986, om precies te zijn sinds 6 maart j.l. is de produktie en afzet van Mo-Bee Hives door de fa. Product Innovation B.V. in handen gelegd van de Apeldoornse firma Mechanica, instrumentmakers van huis uit. Dat zal veel imkers in het land nog weinig zeggen, maar het zal al wat beter gaan als we vermelden dat aan deze laatste firma de naam van de heer Kwak verbonden is.

We hebben de heer Kwak eens voor u opgezocht ten einde erachter te komen hoe een en ander in elkaar steekt. Per slot van rekening zijn er tenminste enige honderden Mo-Bee Hives in gebruik in het land en zal iedereen die ervan weet of iedereen die er maar van wil weten tenminste ook geïnteresseerd zijn in de vraag naar de veranderende toeleveringsopzet van het materiaal.

De heer Kwak is een ervaren imker die niet alleen beschikt over wat men wel noemt „een paar gouden handen” maar ook over een modern produktie-park. Zaken als ingebouwde elektronica voor klokken of polyester-bouw met behulp van mallen kan hij in zijn bedrijf gemakkelijk aan. Zo zou hij in principe een klok-gestuurde honingslinger kunnen maken, maar hij liet het bij de assemblage van de betaalbare honingslingers die het Bijenhuis sinds enige jaren als meest verkochte slinger aanbiedt.

Dit geeft dan tegelijk de bekendste zakelijke band aan die tussen de fa. Mechanica en het Bijenhuis bestaat. Zo'n band ontstond eigenlijk als vanzelf uit de belangstelling voor de imkerij van de heer Kwak. Zoals gezegd hij imkert al sinds lang en het is interessant te weten dat hij, meer dan een gewone imker geïnteresseerd is in de natuur. Hij heeft zich bijvoorbeeld ingezet om, samen met medestanders bekendheid te geven aan het natuurleven op het Kroondomein. Er werd een film over gemaakt met de heer Kwak achter de camera en die film trok landelijk veel aandacht. Overigens is hij bescheiden genoeg om te zeggen dat hij niet de enigste was die aan dat project werkte. Zo'n film kan alleen met het onuitputtelijk geduld en vasthoudendheid van natuurfilmers tot stand worden gebracht.

Of is dit een karaktereigenschap die ook in de imkerij erg hard nodig is?

Tenslotte is hij ook een bestuurslid van de Vereniging in Apeldoorn.

De fa. Mechanica, instrumentmakers van huis uit.

Kortom de Vereniging kent de heer Kwak goed en het omgekeerde was evenzeer van belang voor zijn besluit om met Product Innovations in zee te gaan. Voor het behoud van de Mo-Bee Hive voor de nederlandse imkerij moeten we daar blij mee zijn omdat Product Innovations de uitvinder van de kast de heer Van Muyden al sinds het Apimondia congres – daar haalde de kast een gouden medaille – heeft moeten missen. Door het vertrek van de heer van Muyden dreigde er misschien dat het tot dan toe bereikte verloren zou gaan. Het is nu eenmaal zo dat de nazorg voor zo'n nieuwe kast het best in imker's handen gelegd kan zijn. En daar zou bij Product Innovation op zijn hoogst op de lange duur in voorzien kunnen worden. Wel begrepen we van de heer Kwak dat de heer Blom, u weet wel van de Weerribben (Groentje september 1985) zich als enthousiast propagandist van de Mo-Bee Hive zal blijven beschikbaar stellen.

Natuurlijk vroegen we de heer Kwak nog naar eventuele plannen met de kast. Het zal aan hem niet liggen of dat er velen zullen zijn. Zonder erop vooruit te lopen noemde hij een verbeterd dak, een verbeterde stofmeelval en opvangbak en een wat andere kastsluiting als punten van eerste aandacht. Ook een reispakket ligt in de plannenmakerij en het zal bij plannen niet blijven.

Zeker zal ook binnenkort een zesraamskastje beschikbaar komen.

Omdat de kast een andere (volgens de liefhebbers een betere) wijze van imkeren toelaat zal er ook – meer dan in het verleden – getracht worden het kastgebruik via een eigen fanclub in de best-mogelijke banen te leiden.

Te zijner tijd komen we nog wel eens op het onderwerp Mo-Bee Hive terug. Dat wacht tot we wat betere mogelijkheden hebben gehad om de in veler ogen relatief dure Mo-Bee Hive te vergelijken met de gebruikelijke huisvesting aan het eind van het nu lopende seizoen. Dan moet het een goed moment zijn het onderwerp opnieuw aan de orde te stellen. Want veel imkers zullen de kast wat nader aan de tand hebben gevoeld en dan zijn de vele bijzondere punten op hun waarde onderzocht.

Het zou me verwonderen als van de vele toegeschreven pluspunten niet tenminste een aantal als waardevol overbleven. Bovendien moet die waardering gemakkelijker te doen zijn dan de voorkeur die we voor het een of ander automerk/fiets hebben. Waarom we nu precies op die fiets of in dat merk auto rijden is moeilijk te zeggen. Maar bij een bijenkast hebben we een redelijk gemakkelijk te bepalen hoeveelheid honingopbrengst als maatstaf voor onze uiteindelijke waardering.

Tenslotte willen we niet nalaten de heer Kwak alle mogelijke succes toe te wensen met zijn onderneming.

De heer Kwak – hier in zijn heidetuin – alle mogelijke succes toegewenst.

Ko Zoet

VAN IMKER TOT IMKER

EEN ONTMOETING

Mijn dagelijks brood en alles wat daarbij hoort verdien ik door werkzaamheden bij de meteorologische dienst op de luchthaven Schiphol. Een belangrijke taak bestaat uit weerkundige vluchtvoorbereiding van alle van Schiphol vertrekkende vliegtuigen of kisten in vakjargon.

Vorig jaar herfst was ik daarmee druk bezig toen er en passant werd gevraagd of ik dezelfde Zoet was die af en toe in het Groentje schreef. Wel, u begrijpt, binnen de kortste keren was het gesprek verplaatst van de hoogtewinden op 30.000 ft naar tutende en kwakende koninginnen ergens in het Utrechtse.

Het gevolg laat zich raden. Onlangs heb ik met de bewuste imker een avondje uitvoerig over de bijen zitten bomen. Als rubriekschrijver leer je daar ontzettend veel van en het werd me al snel duidelijk dat door de vele bomen het bos niet meer werd gezien. Voor deze beginnende imker, die door zijn werkzaamheden geen cursus kan volgen, begon het wazig te worden bij de krenten kunstzwarm, vlieger, veger, aflegger, kernvorkje, broedaflegger, koninginneaflegger, afvlieger, opvlieger en ga zo nog maar even door.

Hoewel al deze onderwerpen duidelijk zijn terug te vinden in het Werkboek Bijenhouden van Jan Speelziek wil ik ze aan het begin van de moeilijkste periode van bijen houden, de meimaand, graag nog even in herinnering terug roepen.

Door de eeuwen heen

De natuurlijke gang van zaken is dat een volk zwermt. Hiermee wordt de soort in stand gehouden. Doordat een volk zich bij het zwermen splitst is de kans op honingoverschot nihil. Vroeger, toen de mens zich nog niet zo explosief had uitgebreid en de wilde natuur de wilde natuur kon zijn, legden de volken zich met wisselend succes toe op het verzamelen van voldoende voedsel om de winter te kunnen overleven. De sterkste, gezondste exemplaren bleven over. Nu moet de mens met suiker helpen en om overlast te voorkom-

men ook zorgen dat het zwermproces binnen de perken blijft. Voor dat probleem wordt niet alleen de geroutineerde imker geplaatst, maar ook de beginner.

Zij maken een kunstzwarm, veger of vlieger

Laten we beginnen met de veger. Voordat de zwarmneiging op gang komt wordt uit het volk de oude koningin gezocht en samen met een paar raampjes broed + raten voer (stuifmeel + nektar/suiker) in zes-acht- of tienraamskast gehangen. Een flink aantal raten bijen worden boven de nieuwe behuizing afgeklopt. De vliegbijen gaan terug naar de oude plek, de jonge bijen versterken de gelederen van het deel met de oude koningin. De veger moet na een dag of wat terughoudendheid gevoerd worden tot het voldoende vliegbijen bezit. Dit is te herkennen aan regelmatig vliegverkeer waarbij stuifmeel de kast wordt in gebracht. Oppassen dat het vliegverkeer geen roverij betekent dat kan ontstaan als de vliegopening van de veger te groot is geweest.

Uit het nu moerloze hoofdvolk worden de eventueel aanwezige doppen gebroken. Merk een raat eitjes met een punaise, maak op papier een schets van het gebied met eitjes. Na tien dagen alle doppen breken, BEHALVE van de gemerkte raat. Wacht vervolgens tot tuten wordt gehoord en breek nu alle doppen van het gemerkte raam. Eventueel kan nog een dieraamskastje worden gesticht met een of meerdere uitlopende koninginnen en jonge bijen. Deze koninginnen zijn in te zetten in noodsituaties.

KERNVOLKJE is een andere naam voor VEGER

De vlieger

Voordat zwarmneiging aanwezig is wordt de koningin met twee raten uitlopend broed (waarom?)* en acht uitgebouwde raten in een broedbak gehangen. Deze broedbak komt op de plaats van het oorspronkelijke volk.

De vliegbijen voegen zich bij de oude koningin op de oorspronkelijke plaats. Bij dracht geeft men een

honingkamer. Het resterende volksdeel komt op een andere plek te staan, het houdt de jonge bijen over en zet doppen aan.

Merk ook hier een raat eitjes, breek tien dagen later alle andere doppen uit en wacht op het tuten van de eerste uitgelopen jonge koningin. Door na 10 dagen alle doppen te breken (uitgezonderd het gemerkte raam) wordt voorkomen dat jonge koninginnen worden geteeld uit meerdaagse larfjes.

De broedaflegger

De naam dekt volledig de lading. In een drie- vijf- of meer raamskastje worden een paar raten broed met opzittende bijen gehangen met het doel een jonge koningin te kweken. Om verzwakking te voorkomen na het afvliegen van de vliegbijs worden nog enkele raten afgeklopt.

Een broedaflegger kan ook heel goed worden gemaakt als in het hoofdvolk al zwermneiging en zwerm-doppen aanwezig zijn. Hang een raat met doppen in de nieuwe kast en klop er flink wat raten bij af. Door deze aderslating wordt de zwermneiging in het hoofdvolk vertraagd. De broedaflegger mist alle vliegbijs en als er een moertje is uitgelopen worden de overige doppen door de bijen opgeruimd mits, en dat is heel belangrijk, de vliegbijs in voldoende mate zijn teruggevlogen. Dit gebeurt niet of in onvoldoende mate bij dagenlang regenachtig vliegweer met als gevolg zwermmerij zodra de tweede koningin in de dop rijp is.

Koninginneaflegger

Alleen toepassen bij sterke volken op twee broedbakken. Een week voor de splitsing de koningin in de onderbak brengen. Is ze onvindbaar, dan het volk in de onderbak roken, bovenbak verwijderen, rooster leggen en tweede bak weer terugplaatsen. Het opzoeken van de koningin geeft de minste onrust. Een week later de onderbak met koningin op een andere plek brengen. Een raat eitjes in de oorspronkelijke bovenbak hangen gemerkt met punaise. Na tuten alle doppen breken, enz.

Zoeken van de koningin een moeilijke zaak?

Het is al weer enige tijd geleden dat ik over een verbluffend simpele manier hoorde om het moertje, zonder de kast te openen, naar een door ons te bepalen bak te laten gaan.

Daarvoor stond model het afjagen zoals dat in de korfbijenteelt tot de huidige dag gebeurt. Om koningin en volk uit de korf te jagen waarin het nest zich bevindt, wordt aan de onderzijde een andere korf gekramd. Het geheel wordt nu omgedraaid, dus de lege korf komt boven. Nu wordt de bezette korf met de handpalmen van onder naar boven ritmisch beklopt. Na een klein kwartier bevindt het volk zich in de opgekramde lege korf.

En wat deed de bedoelde kastmaker van wie ik het verhaal hoorde? Hij beklopte de onderbak een tijdje. Na verloop van tijd nam hij de bovenbak vol bijen weg en

plaatste die apart. Bijna altijd bevond zich in deze bak de koningin. Er natuurlijk wel voor zorgen dat zich tussen de twee broedbakken geen rooster bevindt.

Koninginne-aflegger met variaties

De laatste jaren werk ik volgens het model van de koningin-aflegger met aanpassing naar de omstandigheden.

Als langere tijd op dezelfde plek wordt geïmkerd en drachtomstandigheden zijn niet wezenlijk veranderd dan blijkt de ontwikkeling van de volken jaar in jaar uit nauwelijks te verschillen en kunnen de handelingen van te voren bijna per datum worden vastgelegd.

Overwinteren gebeurt op twee bakken met in de onderbak zes uitgebouwde raten. Rond half april de eerste inspectie. Meestal is dan broed in beide bakken aanwezig, in de onderbak alleen in het midden aan de bovenzijde der raten. De onderbak wordt opgevuld met uitgebouwde raten waarvan twee uit de bovenbak. Op de vrijgekomen plek in de bovenbak komt aan weerszijden van het broednest een vel kunstraat. Gelijk wordt een moerrooster gelegd en een lage honingkamer geplaatst. Deze raten zijn in het najaar slingernat weggehangen en na met de plantespuit te zijn beneveld worden ze door de bijen snel in gebruik genomen door de honingrestanten.

Rond 10 mei moer in onderbak en daarop het moerrooster. Er wordt voor gezorgd dat de bovenbak volledig wordt bezet met broed, gesloten aan de buitenkant. Raat met eitjes merken en schetsen op papier. De bedoeling is dat de bijen in deze bak zich moerloos gaan voelen zodat er doppen worden aangezet. Het proces „moerloos voelen” kan worden versneld door boven het rooster de lage honingkamer en volle broedbak te verwisselen. De volgorde van onder naar boven wordt dan: broedbak met moer, rooster lage honingkamer(s), bak met broed en gemerkte raat eitjes. Binnen 10 dagen de bovenbak controleren op doppen. Zijn er doppen aangezet op de gemerkte raat, dus vanuit jonge larfjes, dan mogen we tevreden zijn. Alle andere doppen worden uitgebroken. Vervolgens plaatsen we de bovenste broedbak en honingkamer(s) even terzijde. De onderbak met koningin en nieuw broednest geven we andere standplaats. Op een nieuwe bodemplank komt de bak met de enige raat doppen, rooster en honingkamer(s).

Ik heb nu bereikt dat in een honing halend volk doppen in de bovenste broedkamer zijn aangezet terwijl in de onderbak de koningin een broednest opbouwt. Hiermee wordt de periode dat er een koningin aan de leg is met ongeveer tien dagen bekort.

Als de jonge koningin over een eigen broednest beschikt dan worden raten gesloten broed van de oude moer in een tweede broedbak aan het volk met jonge koningin gegeven, die onder de bovenstaande broedbak wordt geplaatst.

Zie verder p. 128

Als er na 10 mei in de bovenbak met broed geen doppen worden aangezet, dan wordt een raat eitjes in deze bak gehangen als rond 20 mei de oude koningin apart wordt geplaatst.

Bij deze werkwijze is nog geen rekening gehouden met Varroa-omstandigheden.

Ieder op zijn/haar manier VEEL SUCCES.

* Het antwoord op het „waarom“ bij het onderdeel de vlieger:
De koningin sticht een nieuw broednest; voor het verzorgen en voeden van de larven zijn jonge bijen nodig. Vandaar de twee raten uitlopend broed.

bijen
limerick

*Een zwerm uit het hoge Noorden,
wist op Ameland niet wat ze hoorde.
„Kinderen“, sprak het moertje blij,
„hier is het Varroa-vrij;
die kunnen ons hier niet vermoorden!“*

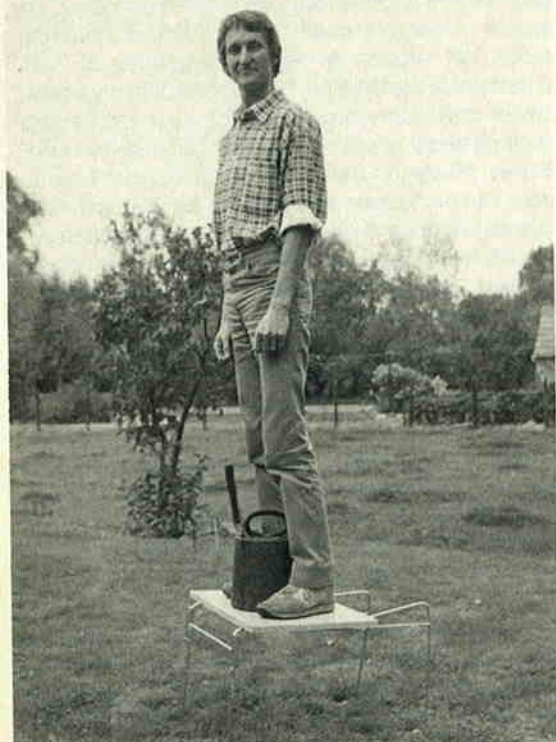
Gerard Swaanenburg Sr.

J. Wesdorp

KASTSTANDAARD STAND-B

Imkers verzinnen altijd wel wat als ze met de bijen reizen om hun kasten min of meer met de voetjes van de vloer te krijgen.

Een afwaterende, stevige verhoging, die inspectie van de erop geplaatste bijenkast gemakkelijk toelaat, niet te zwaar is om te tillen en gemakkelijk te transporteren is;

50 kg + een weinig gedragen imker worden best verdragen.

ziedaar zo wat eisen die je aan zo'n reisstandaard zou willen stellen. En dan ook nog weinig of niets kostend, dat zou helemaal ideaal zijn.

Laten we neerploffen vanuit dit wensdromenland en in de realiteit vaststellen dat ideale dingen niet bestaan. Toch is er verleden jaar een stukje imkergereedschap voor u bedacht dat tot nu toe, afgezien van wat advertenties en representatie, naar mijn smaak wat te weinig aandacht heeft gekregen. Bovendien dacht ik, dat het een aantal van de idealen dicht benaderd.

De kaststandaard die ik daarom eens met u door wilde nemen omdat die toch een wat verscholen leven leidde heet Stand B en werd verleden jaar in het juni nummer voor zover ik weet voor het eerst geadverteerd.

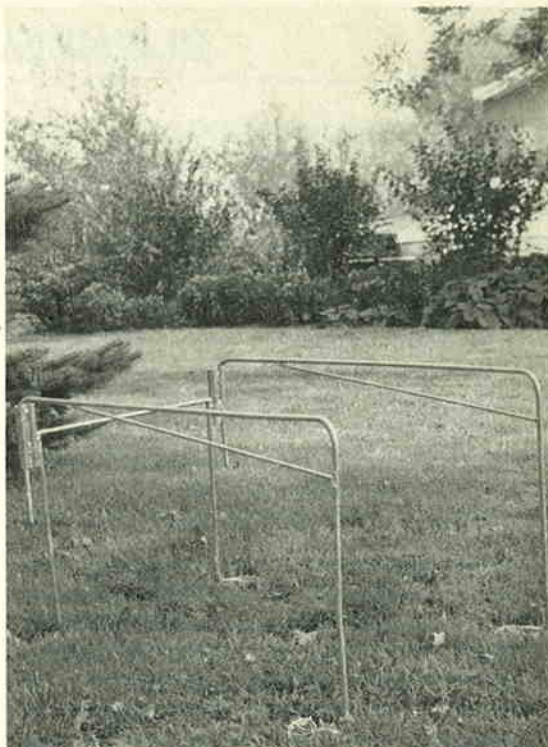
Afgelopen Open Dag zag ik hem in het Bijenhuis. Men had bij wijze van demonstratie een 50 kg-gewicht op de standaard gezet, om te laten zien dat iets er wel „pierig“ uit kan zien, maar dat in de praktijk helemaal niet hoeft te zijn.

En toen kwam ik ook wat aan de praat met de twee jonge Haagse ontwerpers; want iedereen die meent iets beter te kunnen doen is in de imkerij de moeite van het aanhoren waard. Het bleek dat zij nog steeds bezig waren met het bovengeschetste probleem van hoe de bijenkast droge voeten en de imker een redelijk rechte rug te geven. Hun oplossing is, lijkt me, even eenvoudig als doeltreffend. Aan een aantal eisen als boven geschetst is voldaan: de stand is gemakkelijk in het gebruik, stevig genoeg en zeker bij enig overleg een lang leven beschoren. Het bestaat uit niet meer dan wat lengtes versterkt betonstaal, hier en daar doeltreffend gebogen en af en toe voorzien van een stukje aangelaste pijp die voor de verbindingen moet zorgen. Je prikt hem zo in onze steenloze grond en er zijn bochten in de poten (plus skistok-achtige voorzieningen) die wegzakken moeten voorkomen.

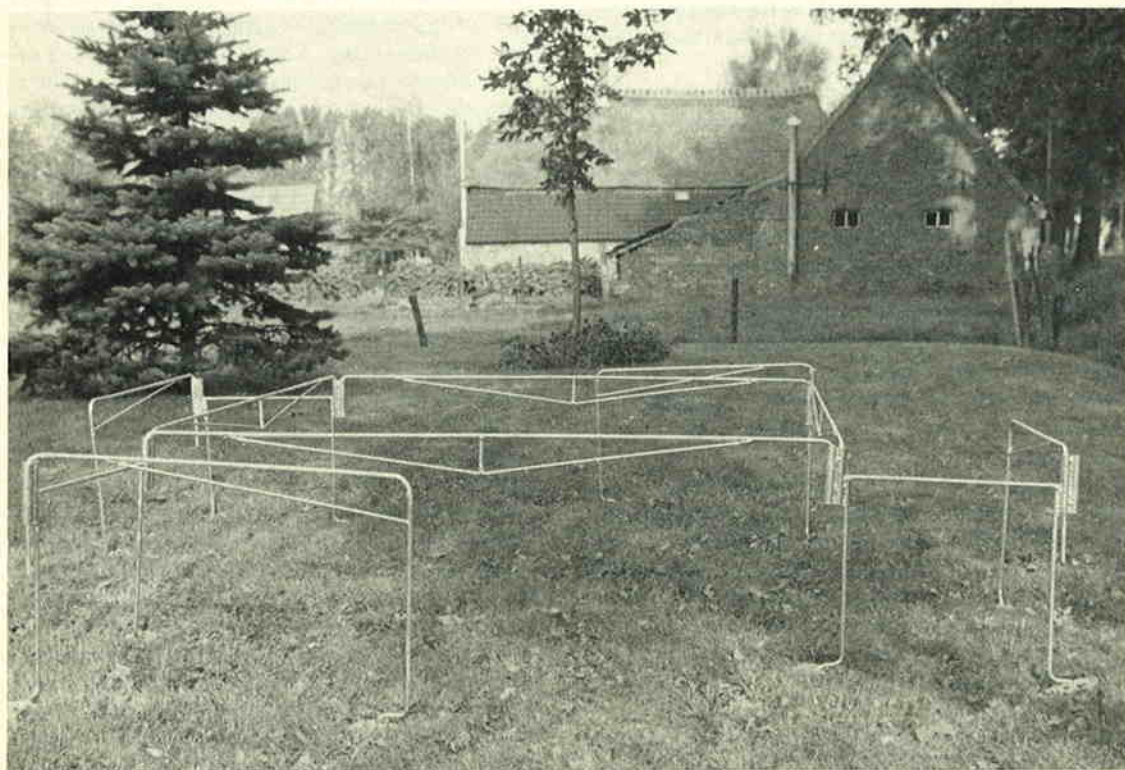
De gegalvaniseerde constructie zal voor een lange reeks van jaren zorgen voor een afdoende roestpreventie, temeer als de stand alleen voor het reizen gebruikt wordt. De minpunten wil ik u evenwel niet onthouden. Het laswerk vond ik niet erg „mooi”, d.w.z., op het door mij geziene exemplaar kon ik geen mooie lasrups ontdekken. Het hoofd minpunt is evenwel de kost die zeker ook in de imkerij voor de baat uitgaat. De eenvoudigste standaard kostte (toen) f 52,— en dat zijn toch een aantal potjes honing.

Toch denk ik dat, als de ruimte u lief is, dat is dus de lichtheid, draagbaarheid, de compactheid en eenvoud u opvallen er nog wel eens meer mensen aangesproken kunnen raken dan je op het eerste gezicht zou vermoeden. Ook in de kleinere tuin zal de stander door de geringe ruimtelijke massaliteit weinig kwaad kunnen. Daardoor komen bloemen en planten beter tot hun recht. Tenslotte mag niet onvermeld blijven dat je door koppelen van de drie basiselementen kunt maken wat je wilt. Om kort te gaan: is een standaard voor uw bijenkast u een probleem, bekijk het dan eens en (of) laat uw ervaringen met deze nieuwe standaard eens aan de redactie horen.

N.B.: De nu geldende prijzen kunt u ongetwijfeld in de mij op het moment van schrijven nog onbekende prijslijst vinden.

Stand B op zijn eenvoudigst. Wegzakken is (vrijwel) onmogelijk.

... je kunt opstellen zo je wilt. Hier de Broeders A-dam opstelling: de vliegopeningen gericht naar de vier windstreken, voorkomt vervliegen en geeft ruimte aan de imker in het midden.

BIJENSELECTIE: HET VERSPREIDEN

Het verspreiden van teeltmateriaal van honingbijen kan eigenlijk gebeuren met alle stadia: ei, larf, (rijpe) dop, koningin (bevrucht of onbevrucht), darren (-sperma). Daarbij moet voor elk stadium aan bepaalde voorwaarden worden voldaan wil het overleven buiten het bijenvolk. Uit de beschikbare literatuur, vooral het boek „Königinnenzucht“ (Apimondia-uitgave onder redactie van Ruttner) halen we de volgende gegevens:

EIEREN: eitjes in de raat, wanneer deze eieren minstens 1½ dag oud zijn, overleven 1 dag zonder volk voor 100%; 2 dagen voor ongeveer 50%; langere tijd buiten een volk overleven ze niet.
Temperatuur: 15-25 °C; vochtigheidsgraad: normaal.

LARVEN: jonge larven (0-1 dag) in de raat overleven 24 uur buiten een volk voor 65-100%; oudere larven steeds minder goed (temperatuur: 15-25 °C). Worden de jonge larven uit zo'n raat overgelarfd dan blijkt dat als de raat minder dan 6 uur buiten een volk is geweest deze larven even goed worden aangenomen als larven die direct uit een volk zijn genomen. Waarschijnlijk kan deze tijd nog verlengd worden door de raat in een vochtige doek te wikkelen. De temperatuur speelt een ondergeschikte rol.

Larven van 0-1 dag, **overgelarfd in moerdopjes**, overleven enkele uren buiten een volk. Ook hier zal een vochtige omgeving geen kwaad kunnen.

Larven van 2 à 3 dagen in **moerdopjes met koninginnegelei** (aangebroede moerdoppen) kunnen minstens 6 uur zonder bijen overleven bij normale temperatuur en vochtigheid. Wanneer ze elk afzonderlijk in een holletje in een styroporplaat worden gestoken overleven ze zelfs een halve dag (ervaring in Lunz am See met het versturen van deze larven).

DOPPEN: pas gesloten moerdoppen, het stadium waarin de larf zich inspint, (5e-6e larvendag) zijn nog betrekkelijk ongevoelig. Daarna zijn doppen **zeer gevoelig** voor temperatuur en schokken: ze moeten nu absoluut met rust worden gelaten in volk of broedstoof.

Rijpe doppen (11e en 12e larvendag) zijn weer ongevoeliger: ze kunnen uitgesneden, voorzichtig neergelegd, enz. Ook kunnen ze getransporteerd of verstuurd worden door ze in gaten in een styroporplaat te steken. Vooral in een voorverwarmde koelbox kunnen ze een transport van enkele uren doorstaan (Lunz am See: jaarlijks 3000 doppen gedurende 5 uur met de trein; uitval hoogstens 10%).

MOEREN: Moeren (bevrucht of onbevrucht) kunnen in een verzendkooitje met 10-15 jonge bijen 3-10 dagen oud wel 14 dagen overleven. Over het kwaliteitsverlies van bewaarde moeren, vooral jonge en onbe-

vruchte, lopen de meningen sterk uiteen. Een aantal telers van naam, waaronder broeder Adam, is van mening dat een jonge moeder **nooit** opgesloten mag worden in arrest- of verzendkooitje; anderen zoals Weaver, zeggen dat **bevruchte** moeren geen schade ondervinden.

DARREN: Darren kunnen zonder bijen maar kort leven. In een kooitje met bijen en voer minstens enkele dagen; zo worden ze verstuurd naar inseminatiestations. In een volk, in kooitjes met **moerroosters**, overleven ze maximaal 3 à 4 weken.

Darrensperma, opgenomen in dunnen glazen buisjes en afgesloten met vaseline, kan bij 15 °C in het donker enkele weken worden bewaard. Met toevoeging van antibiotica werd sperma 8 maanden bewaard en hiermee werden 12 moeren geïnsemineerd: 8 produceerden werksterbroed.

Tot zover de ervaring van anderen; nu mijn **eigen ervaringen**.

- Sinds 1980 verkoop ik jaarlijks enkele honderden larven, afkomstig van raszuivere teeltmoeren. Deze larven worden overgelarfd in plastic moerdopjes en gedurende 1 dag door een moederloos volk voorzien van koninginnegelei. De aangenomen dopjes worden in gaten in een strook styropor gestoken en door imkers uit de omgeving meegenomen. Daarmee zijn de resultaten uitstekend: ongeveer 80% van de dopjes levert een moeder.
- Enkele imkers kregen larfjes, overgelarfd in dopjes en namen deze mee, gewikkeld in een natte doek. Daarna direct in een hopeloos moederloos* gemaakt volk. Zorgvuldige imkers, met teeltervaring, hadden daarmee uitstekende ervaring en resultaat vergelijkbaar met die onder a.; anderen hadden veel minder resultaat.
- Veel beter zijn mijn ervaring en die van de cursisten van onze koninginneteeltcursussen met een zgn. starter. Hierbij wordt een kleine, hopeloos moederloze aflegger gemaakt in een aangepast 3-raams kastje, voorzien van raten met honing, stuifmeel en een beetje water: **geen broed**. Bovenop het kastje komt een opbouw met daarin een dekplankje met gaten, waarin de teeltdoppen gestoken kunnen worden. 2 à 3 uur na het vullen van het kastje met jonge bijen krijgen ze de doppen met larven. Deze worden direct door de bijen verzorgd en voorzien van koninginnegelei. Na 24 uur komen alleen de goed verzorgde larven, samen met de bijen uit de starter, in een groot pleegvolk. De beste resultaten met de starter (100% aanname) kreeg ik bij **warm weer**, starters met veel bijen en een goede isolatie bovenop de dekplank met doppen.

VAN TEELTMATERIAAL

Over het werken met een starter zal de heer Velthuis in een volgend nummer uitvoerig ingaan.

- d. Een enkele keer kregen imkers van mij rijpe doppen; deze kwamen alle uit. Omdat ik met kunststof moerdopjes werk, die doorzichtig zijn, kun je goed zien of de moeder leeft en of ze al begint te kleuren.
- e. Koninginnen (bevrucht of onbevrucht) versturen is geen probleem. In de normale verzendkooitjes, met 10 begeleidend bijen worden ze per expresse verstuurd en komen dan dezelfde dag in Nederland aan. Daarmee is nog nooit een moeder verongelukt. Naar het buitenland duurt het 2 à 3 dagen; ook dit gaat uitstekend mits de **suikerdeeg** ook bij warm weer niet te nat wordt. Daarom altijd vrij droog deeg gebruiken wat enkele maanden eerder is gemaakt. Bij aankomst direct bijen en moeder een beetje water geven.
Het invoeren van deze verstuurde moeren geeft veel meer problemen; ze zijn van de leg en daardoor erg vlug en weinig aantrekkelijk voor een volk. Kostbare moeren worden eerst in een bevruchtungskastje (bijv. een Kirchhainer) met jonge bijen en voorbouw ingevoerd. Pas wanneer ze gesloten broed hebben invoeren in grotere volken; het best door het hele volkje te verenigen met de krantenmethode.
- f. Voor het insemineren gebruik ik darresperma, voldoende om meerdere koninginnen na elkaar te insemineren. Dit sperma zit in een glazen capillair buisje, ongeveer 40 microliter per buisje (= 0,04 ml = 0,04 cc); voldoende voor 5 moeren. Deze buisjes worden in het donker bewaard. Meestal wordt 1 à 2 dagen later geïnsemineerd maar de tussentijd is ook wel eens een week geweest. Ook is door mij darresperma uit het buitenland (Engeland en Duitsland) meegenomen; inseminatieresultaat als van pas opgenomen sperma.

Op grond van deze ervaringen kunnen de volgende methodes worden onderscheiden om goed teeltmateriaal op grotere schaal te verspreiden:

- A. Verspreiden van jonge raszuivere koninginnen uit goede families.
- B. Verspreiden van raszuivere teeltkoninginnen; dit zijn moeren uit een goede familie die zelf bewezen hebben goed te zijn en ook goed te vererven.
- C. Afgifte van stukken raat met oudere eieren en/of jonge larven.
- D. Larven afgifte: 1. direct omgelaarfd en zo meegenomen
2. omgelaarfd en meegenomen in een starter.
- E. Afgifte van aangebroede moerdopjes.

Van deze methode is voor de doorsnee Nederlandse imker methode D en E het aantrekkelijkst; ze zijn goedkoop, de moeren worden door de imker zelf geteeld (geen invoerproblemen) en er is een redelijke garantie voor (genetische) kwaliteit. De larven die afgegeven worden moeten dan afkomstig zijn van teeltmoeren als onder B. Telers van raszuiver materiaal dienen daarom een behoorlijk aantal volken te hebben om in hun raszuiver materiaal te kunnen selecteren en zo de teeltmoeren te ontdekken. Dan zullen bevruchtungsstations (op land, eiland of d.m.v. K.I.) als genenbanken van hoogwaardig materiaal kunnen (gaan) dienen. Van hieruit kunnen dan omlarfdagen worden georganiseerd zoals de kring Groningen dit jaar zal doen op de bijenmarkt van Eelde/Paterswolde op 14 juni a.s.

H. Dijkema,
Peize.

LANDBEVRUCHTINGS

STATIONS IN 1986

De landbevruchtungsstations hebben in 1985 duidelijk in een behoefte voorzien, totaal zijn 450 kastjes ingestuurd. Ook in 1986 is het weer mogelijk kastjes in te sturen.

Voorwaarden 1986

Geponste darrenroostertjes voor de vliegopening zijn verplicht.

Staangeld f 5,— per volkje.

Opening van de stations omstreeks half mei.

Voor u kastjes instuurt: graag even opbellen.

Het bevruchtungsstation Marken staat onder toezicht van de heer H. Visser, Rietzanger 72, Hoorn. Tel. 02290-41081.

Het bevruchtungsstation Lemmer staat onder toezicht van de heer R. Kakes, Barkentijn 120, Lemmer. Tel. 05146-2066.

In Lemmer staan carnicas van de lijn Celle.

Het ziet er naar uit dat er in 1987 meer landbevruchtungsstations beschikbaar zullen zijn.

BESTELLEN CARNICA KONINGINNEN

Evenals het vorige jaar is het ook dit jaar weer mogelijk om Carnica koninginnen van Schiermonnikoog te bestellen. Ze zullen dan in de loop van de maand juli geleverd worden. De prijs is ook dit jaar weer f 40,— per koningin. Men kan dit overmaken op gironummer 2859193 t.n.v. Koninginneteeltcommissie Harlingen.

Van de afnemers wordt gevraagd een à twee maal een enquêteformulier in te vullen, zodat wij meer inzicht krijgen op de kwaliteit van de bijenvolken op Schiermonnikoog. Imkers die in februari in Utrecht reeds besteld hebben, hoeven niet opnieuw in te schrijven. Imkers die een of meerdere koninginnen willen bestellen en nog niet in het bezit zijn van Carnica materiaal, raden wij ten zeerste aan contact op te nemen met imkers die dit wel hebben om met hun materiaal eerst een volkje te weken om daarin straks de Carnica koningin in te voeren. Indien u geen imker kent met Carnica bijen vermeld dit dan even bij uw bestelling, dan kunnen wij u een adres geven van zo'n imker in uw omgeving.

Het bestellen van koninginnen moet vòòr 15 mei schriftelijk gebeurd zijn bij de secretaris van de Koninginneteeltcommissie p/a M. Bijnen Daniëlweg 3, 5962 AR Horst-Melderslo, tel. 04709-2397.

OMLARFDAGEN 1986

We moeten er misschien nog aan wennen, maar op omlarfdagen kunt u voor weinig geld aan goed teeltmateriaal komen. De bedoeling is dat u met een voorbroed-kastje of starter naar een afgesproken plaats komt. Op die plaats kunt u met of zonder hulp omlarven.

De van larfjes voorziene dopjes worden daarna in het meegebrachte volkje gehangen (zie daarvoor artikel in het meinummer).

De afd. Horst (Limburg) organiseert een omlarfdag op 19 mei a.s. Men heeft er verschillende carnica-lijnen beschikbaar. Graag eerst een telefoontje naar de heer Bijnen, 04709-2397.

In Paterswolde kunt u op 14 juni a.s. terecht (tijdens de bijenmarkt). Men heeft daar Buckfast en verschillende Carnica-lijnen beschikbaar. Graag eerst een telefoontje naar de heer Dijkema, 05908-32238.

In Lemmer kunt u terecht op 17 mei a.s. Er zijn daar verschillende Carnica-lijnen beschikbaar. Graag eerst een telefoontje naar de heer Kakes 05146-2066.

TIPS VAN HET CONSULENTSCHAP – APRIL 1986

- Doe de voorjaarsinspectie snel en neem niet onnodig een broedraam uit de kast. Is er gesloten werksterbroed aanwezig en nog voldoende voer, dan kan de kast weer dicht.
- bedenk dat deze maand het voerverbruik hoger is dan de voorafgaande wintermaanden samen.
- Is een volk darrebroedig, dan bij goed weer alle ramen met bijen op enige meters voor de andere kasten op een dekplank of iets dergelijks afkloppen. De bijen bedelen zich bij andere volken wel in.
- Gaat u verenigen dit voorjaar? Het beste tijdstip is TIJDENS de wilgendracht. In deze tijd van het jaar kunt u zonder voorzorgen ramen met broed EN bijen in andere volken hangen.
- Een volk dat naar het koolzaad gaat, moet elf ramen broed hebben. Is dat niet het geval, dan alsnog verenigen. Je kunt beter met een sterk volk gaan dan met drie kleintjes.
- Open na het plaatsen in het koolzaad niet direct de vliegspleet. Drink rustig een kop koffie uit de thermoskan en open dan de kasten.
- Als je de koningin knipt, voordat het volk naar het koolzaad gaat, zal er geen zwerm verloren gaan.
- Zijn de volken sterk, bezetten ze alle ramen, loopt de kast over als je deze opent, dan is de kans groot dat juist dit volk bij het reizen warm loopt. Zorg voor voldoende ventilatie!
- Door uit de gaasbodem de lade te verwijderen, verkrijgt men bodemventilatie en is een reisraam overbodig.
- Wilt u de volken naar het fruit brengen? Probeer afspraken te maken met een fruitteler. Informeer bij uw eigen vereniging. Vaak kan gezamenlijk gereisd worden. (Over de hoogte van de minimaal afgesproken bestuivings gelden staan in het maartnummer mededelingen.)
- De gestratificeerde zaden, dat is de in scherp zand voorgetrokken zaden van de vuilboom kunnen nu ook worden uitgezaaid.

- Tot het komende najaar is het gebruik van bestrijdingsmiddelen tegen Varroa niet mogelijk, omdat de meeste mijten nu in het broed zitten en niet bereikbaar zijn EN omdat dracht en honing niet samengaan met het gebruik van bestrijdingsmiddelen.
- Eenjarige zomerbloemen eisen een zonnige standplaats, niet te natte grond en niet teveel mest.
- Leest u er, voor de juiste soorten, de drachtplantengids op na!
- Als men tweejarige soorten in april zaait, heeft men met een redelijke zomer kans op bloei in het najaar.

Op 6 januari 1986 overleed in de leeftijd van 88 jaar ons erelid **U.O. de Jong**. In hem missen wij een sympathieke en spontane imker collega. Hij was nog mede-oprichter van onze vereniging en is vele jaren voorzitter geweest. Lang zal hij in onze herinnering voort blijven leven. Bestuur en leden van de Bijenvereniging Oranjewoud

Op 25 januari 1986 overleed ons lid de heer **J.B. Sol** op de leeftijd van 75 jaar. Wij verliezen in hem een enthousiast lid en wij wensen dat zijn familie de kracht moge gegeven worden dit zware verlies te dragen. Bestuur en leden van de sub-vereniging Steenwijk e.o.

IMKERSBEDRIJF „DE MOERDOP”

voor al Uw
imkersartikelen, honing en
wasprodukten.

R. Slagter, Limmerschouw 53, Winkel,
Tel. 02244-1349; di., vr., za.: 14-18 uur.

BEST SELLERS

World Perspectives in Apiculture: Eva Crane
price including postage DF 54/£ 11.60

Queen Rearing: Ruttner (English edition)
price including postage DF 111/£ 23.95

Anatomy and Dissection of the Honeybee: H.A. Dade
price including postage DF 81/£ 17.50

Postgiro/CCP Account Number 29 179 4408

Current lists now available from
International Bee Research Association
Hill House, Gerrards Cross, Bucks SL9 0NR, England.

BIJENSTAND „DE BIJENKORF”

Sinds 1897

HONING EN STUIFMEELPOLLEN

Bloemenhoning - Lindehoning - Klaverhoning -
Boekweithoning en Acacia-honing in 2 soorten.
Bij grote afname extra korting.

Tevens hebben wij alle imkersartikelen, meubelwas
en specialiteiten. Prijscurant op aanvraag.

Ons magazijn is geopend van
maandag t/m zaterdag van 8 uur 's morgens
tot 6 uur 's avonds.

Hoevelakenseweg 144 - 3784 WK Terschuur
Tel. 03426-1978 of 2167 - Postrek. 2622

NIEUWE ONTWIKKELING IN DE KONINGINNETEELT

Overlarfraam met toebehoren
slechts DM 65,—
(+ porto en verpakking).

Voordelen: snel en probleemloos overlarven zonder
de larfjes aan te raken, hoge acceptatiegraad van de
teeltstof, goed ontwikkelde koninginnen. Wordt in
steeds meer landen gebruikt.

Nu ook een instructieve en boeiende **videofilm** te
koop (DM 55,—) waarin behalve mijn overlarf-
systeem ook een biologische Varroabestrijdings-
methode getoond wordt.

Karl Jenter, Eschenweg 17, D 7440 Nürtingen (BDR)
Tel. 07022/2880

BIJENSTAND Fa. H.T. VAN DAM & ZN., JUBBEGA (Fr.), ☎ 05165 - 13 82

kan U alles leveren voor de moderne bijenteelt.

Kunstraat, bijenwoningen en onderdelen uit ei-
gen werkplaatsen. Door eigen steeds grotere
importen van diverse gereedschappen steeds
bij ons de laagste prijzen. Tevens voor **weder-
verkoop** diverse kleuren meubelwas en honing
van de fijnste kwaliteiten.

Vraagt onze prijscurant van materialen en/of
meubelwas en honing even aan. Wij zenden U
die gaarne gratis toe.

Wij komen weer op de te houden Bijenmarkten.

BIJENSTAND „DE GRUBBE”

A.W. LAUMEN-WOUTERS, Grijzegrubben 63,
6361 GL NUTH (Limburg)

Kan u alles leveren voor de bijenteelt.
Prijslst op aanvraag, gratis toegezonden.

☎ 045-243183 Nuth of
☎ 045-252408 Brunssum.

Tevens bieden bij te koop aan:

BUCKFAST Produktie-koninginnen en

CARNICA Produktie-koninginnen.

Stammen af van in Nederland gekweekte
koninginnen door kunstmatige inseminatie.

SPEURBIJTJES

Opgave schriftelijk. Tarief: 20 woorden f 7,50, elk woord meer 35 cent; te voldoen bij vooruitbetaling door storting op giro 846801 t.n.v. VBBN Wageningen.

TE KOOP: spaarkasten met bijenvolken (carnica en F-1). Broed- en Honingkamers met raampjes, voerbakken (hout en plastic), zesraams kastjes en koninginnekastjes. Imkersgereedschap, etc. Te bevragen: C. Maste, G. v. Amstelstraat 332 A, Hilversum. Tel. 035-43250.

TE KOOP: simplex bijenkast nieuwe en gebruikte, plus een partij gebruikte broedramen. E. Thiele, Beekweg 21, Schoonebeek. Tel. 05243-1298.

TE KOOP: 10 bijenvolken en spaarkasten (10-raams). Bart Braam, Bremlaan 2, 6706 DE Wageningen. Tel. 08370-14994.

TE KOOP: wegens allergie: 8 simplex bijenkasten met toebehoren waarvan: 4 goedbevolkt, 2 zes-raamskasten, 8 koninginnetekastjes, 6 voerbakken en 1 zonnwasmelter. Tegen elk aannemelijk bod. Tel. 05491-404.

TE KOOP: twee bijenvolken. Tel. 08370-21484.

TE HUUR: voor- en naseizoen, in Zuid Zweden: zomerhuis in bos gelegen. f 300,— p.w. incl. boot. Int. Tel. 05160-2765 of 05907-3528.

TE KOOP: bijenvolken op ramen, eventueel met kast, tevens lege simplexkasten. W. Kruijff, C. v. Bijndershoekstraat 47, Eindhoven. Tel. 040-521198.

TE KOOP: nieuwe bijenkasten, materiaal 18 mm w.b.p. multiplex spaarkast bestaand uit 2 BK, 1 HK, voorzien van aluminium afstandrepen. 1 Varroabodem (redceder) + platdak, prijs f 172,50. Prijslijst wordt op aanvraag gratis toegezonden. Nadere inlichtingen: H. Koopman, Kanaal OZ 7, Tien-deveen (Drente). Tel. 05283-378.

TE KOOP: bijenkasten, 10-raams met 1 BK + 2 HK. Losse g.bodem z.g.a.n. 6-raams met 1 BK + 1 HK. Tel. 05220-58525.

TE KOOP: 10 korven en 10 kasten, allen bevolkt. R. van Rennes, Algemeer 67, Bennekom. Tel. 08389-14753.

AANGEBODEN: 10 jaargangen van het Maandschrift voor de Bijenteelt van 1976 t/m 1985. Tel. 01176-1595.

TE KOOP: 4 kasten met bijen (simplex) A. van Veen, Weseperbrug (Dr.). Tel. 05918-1720.

Onze hoofdverkooppunten (voor partikulieren):

- * LandInzicht, Zuidbuurt 91, Vlaardingen, tel 010-(4)746685 (op afspraak en iedere zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur)
- * De Blauwe Gentiaan, W. v. Hillegaersbergstr. 98a, Rotterdam, tel. 010-(4)181110 (ingang Bernhardkade) (ma. 13.00 tot 18.00 uur, di. + wo. 10.00 tot 18.00 uur, vr. 13.00 tot 21.00 uur, za. 10.00 tot 15.00 uur; donderdag en zondag gesloten)

**Gegarandeerd beter!
daardoor altijd goedkoper!**

- * Bijenteeltprodukten
- * Imkers - benodigdheden
- * houtbewerking en speciaalopdrachten
- * cursussen, dienstverlening, advies etc.

Imkerij;
onderwijs - proefbedrijf i.o.

LandInzicht

postbus 2150, Vlaardingen
tel. 010-(4)746685

NU OF NOOIT!

aanbiedingen
nergens beter en goedkoper!

Prof. Branderseet "Kaysor - Indus"

kompleet met handgreep, univ. drukregelaar, branderkop, slang etc.; direct aansluitbaar op propaan, butaan en campinggas voorkom bijenziekten met vakgereedschap van de loodgieter éénmalig van f 112,— voor {onder rembours verzonden f 99,— inkl. B.T.W. in keurig pakket met documentatie en gratis monster nieuw type bijenraam} **f 89,—** inkl. B.T.W.

Sjablonen (128 x 255 mm.)

met slechts 1 sjabloon uw eigen adres of tekst, zo vaak u maar wilt aanbrengen op bijenkasten, ronde vaten etc.

max. 4 regels van elk 13 spaties schriftelijk opgeven bij vooruitbetaling via postgiro 3020635 of Rabobank 12.54.25.864 t.n.v. LandInzicht, Vlaardingen

een eenmalige aanschaf voor een eenmalige prijs **f 9,95** inkl. B.T.W. en verzendkosten (afgehaald f 8,95)

De nieuwste bijenramen

verbeterde konstruktie, te kwaliteit grenen met hardhouten topplaat (Ramin), 20 mm. dik met zaagspleet 10 mm. diep

is sterker en gaat vele malen langer mee! deze aanbieding geldt bij afname van 50 stuks of meer; prijzen per 10 stuks

combi f 12,95 / Hoffmann f 13,95 / Ideaal f 13,95 broed-en/of honingkamerformaat voor simplex en spaarkast **f 9,95** inkl. B.T.W.

Deze stuntaanbiedingen blijven geldig tot 1 mei 1986, en vallen onder onze normale service en garantie.

Bij orders vanaf f 350,— worden geen vracht- of verzendkosten in rekening gebracht.

Vraag gratis en vrijblijvend onze documentatie, prijslijst en verkoopadressen aan!

imkers agenda

18 april Lievelede:

Vrijdag 18 april in Erve Kots. Er wordt een diaserie ver-
toond over bijenhouden in Nepal door mej. F. Bos uit
Winterswijk. De zaal is geopend om 19.30 uur.

19 april Eelde:

NOORDELIJKE KONINGINNETEELTDAG

Plaats: Onderwijscentrum voor Land- en tuin-
bouw, Burg. Legroweg 29, Eelde (zelf-
de plaats als bijenmarkt)

Toegang: f 5,—.

Programma

- 10.00 uur Ontvangst met koffie.
- 10.30 uur J.P.M. v. Haperen en G. v.d.
Velde
„Functioneren van een
koninginneteelt groepje”.
- 11.00 uur R. Kakes
Overzicht van in Nederland aan-
wezig bijenmateriaal
- 11.30 uur Vertoning van de nieuwe diaserie
over koninginneteelt uit Celle.
- 12.30 uur Lunch pauze (koffie aanwezig)
- 13.45 uur L.J. v. Til
Verspreiden van teeltmateriaal.
- 14.15 uur H. Dijkema
Selecteren . . . maar waar op?
- 14.45 uur Einddiscussie.

19 april Dieren:

Bijenmarkt Dieren.

19 april Dordrecht:

Bijenmarkt Dordrecht.

19 april Kesteren:

Bijenmarkt Kesteren.

21 april Haarlem:

Lezing over kleinschalige koninginneteelt.

Op verzoek van meerdere leden zal worden gespro-
ken over een teeltmethode die voor de kleine imker
van nut is.

Deze avond wordt gehouden in het gebouwtje „Scou-
ting Haarlem”, Parklaan 108a, nabij het station.

22 april Westland:

Selectie door teelt koninginnen. Inleider is dhr. Hertsig
Kas Rosenburg. Aanvang 20.00 uur. Inl. bij de secr. D.
Hofland. Tel. 01899-14835.

25 april Leiden:

Propolis en stuifmeel.

Op veler verzoek aan avond over propolis en stuif-
meel. De heer J.D. Kerkvliet, van de Keuringsdienst
van Waren te Haarlem, vertelt over deze onderwerpen.

26 april Winschoten:

Bijenmarkt Winschoten.

30 april Groenlo:

Bijenmarkt Groenlo.

3 mei Baarlo:

Bijenmarkt Baarlo. De markt wordt gehouden op het
marktplein voor de R.K. Kerk. Aanvang 9.00 uur. Naast
bijenvolken en imkersartikelen zullen er ook bloemen
en perkplantentelers met hun produkten aanwezig
zijn.

10 mei Deurne:

Het Ambrosiusgilde Peelland organiseert een bijen-
en bloemenmarkt samen met leden van de Kon. Maat-
schappij voor Tuinbouw en Plantkunde op het markt-
terrein van 9-13 uur.

13 mei Haarlem:

Lezing over de geneeskrachtige werking van bijen-
teeltprodukten.

17 mei Leiden:

Geraniummarkten te Leiderdorp en Voorschoten.
Deze markten worden georganiseerd door de Konink-
lijke Maatschappij Tuinbouw en Plantkunde.

24 mei Midden Beemster:

Traditionele bijenmarkt op het marktplein te Midden
Beemster.

**MET DEZE WAGEN
EN AANHANGER
KOMT HET
BIJENHUIS
HET KOMEND
SEIZOEN
NAAR ALLE
BIJENMARKTEN**

**Maar natuurlijk kunt
u ook terecht bij onze
depothouders.**

Depot Friesland:

H. Akkerman, Oosterwoldseweg 47,
8421 RP Oldeberkoop, ☎ 05164-439
Open di., vr., middag, zat. morgen en na tel. afspraak.

Depot Groningen:

Fenna en Ger Postma, Kampenslaan 8, 9626 TE
Schildwolde, ☎ 05982-1455
Open dagelijks, behalve vr. na 12 u.

Depot Onstwedde:

H. Bessembinder, Wessinghuizenweg 18, 9591 VJ
Onstwedde, ☎ 05991-1226

Depot Assen:

Albert en Henny koopman, Balloo 20, 9458 TB
Balloo, Open: di., do., vr. van 14-17 uur, wo. en za.
van 10-12 uur en op afspraak, ☎ 05924-2976.

Depot Staphorst:

W. Bloemer, Lankhorsterweg 28, 7951 PP Slap-
horst, ☎ 05220-52865, Open: ma. en do. van
18:00-20:00 uur, zat. van 8:00-12:00 uur en na tel.
afspraak.

Depot G.J.L. ten Cate:

Verzetstraat 54, 7671 GL Vriezenveen,
☎ 05499-3040

Depot Enschede:

A.M. Spit, Slemlandweg 21, 7548 BV Boekelo,
☎ 05428-2703, Open: ma., wo., do., 16-19 uur,
zat. 9-12 uur en na tel. afspraak.

Depot Reggedal:

H.J. Hanneken, de Hogenkamp 2, 7471 CW Goor,
☎ 05470-75576.

Depot afd. Gorssel:

G.J. Lensink, Deventerweg 4, 7213 EG Gorssel,
☎ 05759-2468

Depot Achterhoek:

B. Meijerman, Dwarsdijk 6, 7025 CR Halle,
☎ 05736-479.

Depot Winterswijk:

M.J. Grevers, Miste 4, 7118 WB Winterswijk,
☎ 05435-239.

Depot Flevoland:

Mevr. H. Mulder-Scheepmaker, Boeier 04-58,
8242 CL Lelystad, ☎ 03200-40393, Open: do.,
vr., 17-19 uur en na tel. afspraak.

Depot afd. Epe:

Coop. Novaco (Welkoop), Paasvuurweg 7, 8161
CA Epe, ☎ 05780-12317.

Depot Nunspeet:

Th.G. Veenstra, Pr. Frederikstraat 13, 8081 NN
Nunspeet, ☎ 03412-54037.

Depot Apeldoorn:

J. Kwak, Prinsenveld 15, 7317 BA Apeldoorn,
☎ 055-216461, Open: do., vr., 18-20 u. en na tel.
afspraak.

Depot Boerenbond Neerbosch-Hees:

St. Agnietenweg 63, 6545 AT Nijmegen,
☎ 080-777793.

Depot West-Betuwe:

Imkenj „Lingebij“, Mw. C.E.A. Meissen-Zuiderwijk,
Lingedijk 84, 4196 HC Tricht, ☎ 03455-2438.

Depot Bommelerwaard:

E. Versteeg, 'De kleine tuinier', Polstraat 21, 4261
BP Wijk en Aalburg, ☎ 04164-1475.

Depot Bunnik-Houten:

3.Th. Barten, Koningslaan 23, 3981 HD Bunnik,
☎ 03405-61742.

Depot Hilversum:

Mw. L.J. Beaujon, Oud Loosdrechtseweg 115,
1231 LS Loosdrecht, ☎ 02158-4104, Open: ma.
en wo. van 13:00-19:00 uur, Vrijdag en zaterdag de
hele dag.

Depot West-Friesland:

Klaas Verlaet, Ganker 11, 1654 JH Benningbroek/
Nibbixwoud, ☎ 02297-2325.

Depot Noord-Holland:

H.S. Homburg, Velserduinweg 165, 1971 ZB
IJmuiden, ☎ 02550-21530, Open: dagelijks van
13-16 u. en na tel. afspr., do. gesloten.

Depot Rotterdam:

Mevr./Dhr. Schmits, Molcatensingel 266, 3077 SH
Rotterdam, ☎ 010-833944 na tel. afspraak.

Depot Gouda:

C. Bos, 3e Tochtweg 6, 2841 LM Moordrecht,
☎ 01802-1227, na tel. afspr.

Depot afd. Dordrecht:

W.A. Boevé, Rigelhof 59, 3318 CX Dordrecht,
☎ 078-171216.

Depot „Pronmelsluis“ afd. Schouwen- Duiveland:

C.L. vd. Wekken, Provincialeweg 5, 4321 SM
Kerkwerpe, ☎ 01110-4821.

Depot Walcheren:

Bisschopstraat 25, 4353 BN Serooskerke,
☎ 01189-1499.

Depot Zeeuws-Vlaanderen:

Iz. de Hullu, St. Jansdijk 10, 4504 PB Nieuwvliet,
☎ 01171-1458,
K.J. Wolfert, Pr. Mauritsstraat 21, 4571 HB Axel,
☎ 01155-2720.

Depot Oirschot:

A. Pel, 1 Kasteeltje 3, 5688 EN Oirschot,
☎ 04997-72096.

Depot Limburg:

Dhr. G. Bruls, Altaarstraat 26, 6365 AK Schinnen,
☎ 04493-1255.